

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
delejska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/II.

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SCOUENEC

Z nedeljsko prilogom »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
pondeljka in dneva po prazniku

Pohod na Dunaj

Avstrijskemu narodu! V najhujši stiski me je domovini zvesto ljudstvo Avstrije pozvalo za najvišega čuvarja svojih pravic. Povsem sem si svest svoje velike odgovornosti in sledim temu klicu ter obljubljam, da bom zastavil vse svojo moč v prid svojih sorokov za izgraditev naše države. Kot cilj svoje naloge smatram harmonični razvoj bogatih sil avstrijskega naroda, narodne skupnosti, zgrajene na stalni podlagi.» Staatsführer Pfriemer si je postavil nadalje v svojem proglašu na avstrijski narod za najvišjo naložo »ustvariti iz ozemlja, na katerem prebivajo Avstriji, resnično domovino v najplemenitejšem smislu te besede...«

Takšnih rečenic in kraljice gotovo ne najdeš zlepja v slovarju nemških politikov ne generalov. Dr. Pfriemer jih je pobral nekje na jugu, kjer uspevajo v vročem italijskem podnebju, in jih predstavlja na mrlzi Štajer. Mussolini je nekot nemški deputacijski dejal, da ni fašizem izvozno blago. Po uspehu hitlerjancev pri jesenskih volitvah je doce te besede preklical, toda Pfriemer je s svojim udarom pokazal, da so vendar resnične. Kar uspeva na vročih italijskih tleh, obdano od dišečega vonja bujne fantazije italijskega naroda, zmurne na mrzlem severu. Z golimi frazami se avstrijsko ljudstvo, razen morda kakrške vpopokojenega generala ali bivšega habsburškega dvorjana, ne da navduši. Preveč izkušnje mu je prinesla zadnja vojna z razpadom avstrijske monarhije. Vrata na svobodni Dunaj, ki je v dnevnih svojih revolucij celo vesil zatiralce svobode na svetilnike in ki je dal iz sebe Adlerja, ki se celo med vojno ni ustrail streljati na diktatorja Stürkha, se Pfriemeru niso odprla, čeprav se je zglasil z avtentičnim »ustavnim patentom« c. kr. barve. V patentu se proglaša za »Staatsführerja« — kar bi se reklo po latinsku dux ali po italijskemu duce —, ki je prevzel zakonodajno in izvršilno oblast v državi; on, gospod dr. Walter Pfriemer, imenuje minstre in jim oddaže delo. Odvezal je vojsko in državno uradništvo od stare prisegi in ju zaprisegel zase. Danes je že na begu iz lastne države, od koder ga je zapodilo domovino zvesto ljudstvo Avstrije. Se toliko poguma ni imel, da bi se dal arretirati s svojimi tovariši.

Heimwehrovski udar bi ne bil uspel, četudi bi ga bili vodili politiki drugačnega kova kakor dr. Pfriemer, 50 letni judenburški advokat, rojen v Mariboru, katerega ime se je prvič čelo čez meje, ko je nedavno izpodrinil 30 letnega »burščaka« Starhemberga od zveznega vodstva Heimwehra. Zato bi morda ne zadostovalo samo tri človeške žrtve, ki so padle po salvi Heimwehra proti neoboroženim delavcem v Kapfenbergu, toda Avstrija bi prav gotovo likvidirala vsak podoben udar. Akej je fašizma gredo povsod navzdol.

Pa pravici je avstrijska vlada v svojem proglašu na narod nazvala Pfriemerjev vstop zločinsko podjetje, plod zločinške luhkomiselnosti izdajalskih avanturistov, ki ga je treba s studom in gnusom odsoditi. Da so to bili luhkomiseln avturiisti, ki so se med seboj borili za stolčke, in spravili gibanje, ki je imelo sprva dobre namene, na krivo pot, o tem ne more biti dvoma. Imeli so svoj generalni štab, ki mu je stal na čelu generalissimus ing. Rauter. Ta se je zopet obdal z generalnim adjutantom, »ordinancem šefom«, dežurnim častnikom in telesno stražo. Vidilno besedo je imel generalissimus Rauter, ki je imel Pfriemera za igračko. Po značaju in temperamentu sta se povsem tlačila. Njihovi zasebni in javni govorji ter njihov tisk so bili polni bombastičnega hvalisanja, bila jih je sama puhlost in ošabnost. Pfriemer in Rauter sta bila huda svobodomiseca, ki sta se borila z gesmom: »Prod od Rima!«; kot takšna sta prišla v spor z dr. Steidlom, načelnikom tirolskega Heimwehra, ki se nagiba k krščanskemu socializmu. Iz takšnih glav se ni pač moglo poroditi drugega kakor sobotni udar.

Ze v oktobru lanskega leta je Heimwehr pravljil »revolucionc, ki pa jo je inozemski tisk še pravočasno razkrinkal. V zadnjem času so voditelji Heimwehra postajali čedalje bolj nestrnji in še na neki seji v januarju so razpravljali o tem, ali bi se nali spori med voditelji poravnati s tem, da bi se en voditelj imenoval za diktatorja in s tem ustvarila podlaga bodoči dinastiji!« Kot starci vojaki so zahrepeli po prasketanju strojnic, pokanju pušk, po salvah, žičnih ovirah, po dajanju povelj, ki se jim vsakdo mora pokoriti in vojaških posvetovanjih v grand-hotelih. Vse to se jim je izpolnilo v noči in sobote na nedeljo v Judenburgu, Leobnu, Kappenbergu in Knittelfeldu.

Sobolna dogodivščina pomeni za Heimwehr smrtni udarec. Škoda, ki so jo heimwehrovci povzročili državi s svojim nastopom, je tako velika, da je najmanj, kar mora vrla ukreniti proti njim, da razpusti njihove organizacije. Avstrija nam je dala zopet zgled, kako nevarno je izročiti masi orožje. In koliko orožja mora biti v Avstriji v zasebnih rokah! Samo zgornjeavstrijski heimwehrovci, ki so se napravili na pot proti Dunaju, so razpolagal s 30 strojnircami!

Avstrijski tisk napetjuje seveda to vodo na svoj milin in trdi, da so edino žalostne gospodarske razmere v Avstriji omogočile to predzro in nemuno početje, kakor je bil sobotni udar. Zato je treba obubožani Avstriji, ki so jo mirovne pogodbe tako stisnile, pomagati s krediti, da se preprečijo še hujši prevrati. Da je Avstrija potrebita finančne pomoči, nikdo ne dvomi. Prav sobotni dogodki pa so pokazali, da imajo Francozi prav, da zahtevajo od Avstrije poleg gospodarskih tudi politična jamstva, preden izročijo denar. Kaj so »revolucionarji« nameravali, ni mogoče točno dognati. Njihova diktatura bi Avstrijo v kratkem času spravila v gospodarsko propast in verjetno je, da so imeli za ta primer pripravljeni Anschluss.

Po ponesrečenem puču

Novi voditelj Heimwehra grof Karel Reverte — Heimwehr bo razpuščen

Dunaj, 15. sept. tg. Radi Pfriemerjevega bega, ki je ubežal v Italijo, je bil arretiran tudi grof Stürkgh, nečak bivšega avstrijskega ministarskega predsednika. Grof Stürkgh je sicer izjavil, da je odrekel dvema tovaršem, dr. Pfriemerju prošnjo, da bi dovolil Pfriemerju bivanje na svojem gradu Halbenrain, vendar priznava, da je bil z obema heimwehrovca, torej pač tudi s Priemerjem samim, ono noč skupaj. Zanimivo je, da je bil arretiran tudi dunajski heimwehrovec z imenom Karel Vaugoin, ki je nečak vojnega ministra in načelnika krščanske socialne stranke, kateri se je nahajal med Starhembergovimi heimwehrovci pri Klosterneburgu. Starhembergov zastopnik je vložil prošnjo, da oblasti izpustijo kneza Starhemberga, češ, da o Priemerjevem puču ni nihče vedel in da ga ni odobraval, dasi so Starhemberga ponoči pred vedenjem videli v Judenburgu skupaj z dr. Pfriemerjem.

Notranji minister Winkler namerava naredbe-

nim potom izdati splošno prepoved nošenja uniforme, ki bi bila veljavna za Heimwehr in za republikanski Schutzbund, potem pa tudi naredbenim potom te organizacije razročiti. Nato bi bilo lahko izvesti tudi razpust obrambnih zvez. S strani vladade se sporoča, da je bilo zaplenjenega mnogo orožja, dočim očita opozicija vladu, da je postila Štajerskim heimwehrovcom dosti časa, da so večino svojega orožja lahko poskrili. Opozicija tudi ostro napada okrožno sodišče v Leobnu, ki je v nedeljo odklonilo predlog državnega pravdništva za arretacijo Štajerskih voditeljev Heimwehra. Ko je višje sodišče v Gradcu potem odredilo arretacijo Pfriemera, je le-ta že zbežal.

Knez Starhemberg je iz zaporov imenoval za svojega namestnika kot gornjeavstrijskega voditelja heimwehrovev grofa Karla Reverte, ki je že izdal oklice, v katerem ponovno naznana, da gornjeavstrijski heimwehrovci niso vedeli za dogodek na Štajerskem, in priznava, da je Starhemberg za ne-

deljo odredil pripravljenost heimwehrovcev radi grozeh spopadov z republikanskim Schutzbundom. Sedaj zahteva od heimwehrovev disciplino in mir. Nasprotov pa poroča »Neues Wiener Tagblatt«, da je bilo med heimwehrovci že dva tedna znano, da je hotel dr. Pfriemer po natančno izdejanem strategičnem načrtu udariti sredi septembra. S strani severne Štajerske so hoteli zavzeti Gradec, potem pa so se hoteli po železniški progipolastiči Dunaju, obenem pa prodričati proti Dunaju iz Zgornje Avstrije. V noči puča je bila organizirana posebna kurirska služba in je ob 3 zjutraj napadlo okrožno sodišče v Leobnu, ki je v nedeljo odklonilo predlog državnega pravdništva za arretacijo Štajerskih voditeljev Heimwehra. Ko je višje sodišče v Gradcu potem odredilo arretacijo Pfriemera, je le-ta že zbežal.

Knez Starhemberg je iz zaporov imenoval za svojega namestnika kot gornjeavstrijskega voditelja heimwehrovev grofa Karla Reverte, ki je že izdal oklice, v katerem ponovno naznana, da gornjeavstrijski heimwehrovci niso vedeli za dogodek na Štajerskem, in priznava, da je Starhemberg za ne-

Atentator izsleden

Grozni atentat na brzolak je izvedel elektrotehnik Leibnick, ki je ušel preko meje

Budimpešta, 15. sept. ž. Budimpešti Hirlap poroča, da je policija na pravi sledi za atentatorji. Sled vodi do neke komunistične osebe, ki jo tudi policija že zelo dobro pozná. Policija je primerjala pismo, ki je bilo najdeno na mestu nesreče, s pisavo nekega komunista, ki je bila popolnoma identična. Ta vest je izvila veliko senzacijo v vseh krogih. Gre za vodilnega madjarskega komunista, proti kateremu se je že več mesecov vodila preiskava. Vendar pa mu je uspelo pobegniti iz Madjarske. Kot je ugotovljeno je bil v zadnjem času večkrat na Madjarskem v Budimpešti. Ker je češkoslovaška meja od Biatorbágya oddaljena pol ure, prevladuje mišljene, da so atentatorji pobegnili čez mejo še pred eksplozijo. Češkoslovaške oblasti so napravile od madjarskih, da zasedajo atentatorje. Dognali so, da vodijo sledovi v Češko-Slovaško, vsled česar misljijo, da je atentatorjem vendar uspelo pobegniti preko meje, čeravno je češkoslov.-madjarska meja ravno sedaj polna tajnih agentov in policijev. Kot poročajo iz Bratislave, je tamošnja polica že prej začela iskanje moje, predno je za to prisilila madjarsko policijo.

Budimpešta, 15. sept. ž. Policiji se je posredovali atentator na podlagi grozilnih pisem, ki jih je policija sprejela zadnje dni. Rokopis se popolnoma ujemata s podpisom nekega elektrotehnikarja Leibnica, ki je doma iz Nemčije. Po kje je nadalje ugotovila, da je bil ta človek večkrat na Madjarskem ter da se je tudi ob času samega atentata nahajjal tamkaj. Ni nobenega dvoma več, da je izvršil atentat po nalogu Moskve. Nadalje se je isto tako z gotovostjo ugotovilo, da je Leibnick posrečil prekoračil češkoslovaško mejo, ni pa se moglo ugotoviti, kje se sedaj nahaja.

Tukajšnja polica je poslala vsem evropskim policijam radio-telegrafično njegovo sliko in upa, da bo v najkrajšem času arretiran.

Kako se je zločinec sam izdal

Budimpešta, 15. sept. ž. Zelo značilna je izjava grafologa Silbererja, ki je iz najdenega listka na mestu katastrofe ugotovil, da je pisec znanih vrst zelo inteligenčen, da pa je poln sovraštva. Več časa je bil v Ječini in po mnemu grafologa nedavno odpuščen iz zaporov. Pisavo je skušal ponarediti, ker je njegova pisava oblastem že znana. Silberer trdi, da je pisec star 28 do 34 let. Oblasti so razpisale nagradno 50.000 pengöjev. Minister vojske Gömbös je izjavil časnikarjem, da se bo proti atentatorjem postopalo po prekem sodu, ki je še vedno v veljavi po naredbi pravosodnega ministra iz leta 1924 za umore in pogrešajo mnogi razne dragocenosti. Ravnateljstvo državnih železnic pa demantira vesti, da so delavec pokradli dragočenosti in denar mrtvencem.

Viadukt smrti

Budimpešta, 15. sept. tg. Ravnateljstvo državnih železnic je pustilo očistiti danes viadukt s strani ter odstranilo strašne sledove katastrofe. Mnogo ranjencev je javilo po nesreči, da so bili okradeni. Istočasno so pokradli mrtvence denar in dragočenosti. Otožujejo delavstvo, ki je prišlo iz bližnjih tovar na mestu nesreče. Od osmih mrtvih so našli samo pri enem 500 pengöjev, potnik pa so morali vseckor imeti več denarja pri sebi. Prav tako pogrešajo mnogi razne dragocenosti. Ravnateljstvo državnih železnic pa demantira vesti, da so delavec pokradli dragočenosti in denar mrtvencem.

Pogreb žrtev

Budimpešta, 15. sept. ž. Skupen pogreb žrtev bo v četrtek ob 3 popoldne v Budimpešti. Krste so postavljene na velik katafalk v Vermezú. Državne železnice bodo pokopale žrteve na svoje stroške.

Žalostna usoda uničenega mesta

Po katastroli se med prebivalstvom širi tifus

London, 15. sept. Usoda glavnega mesta angleškega Honduras, Belize, ki ga je nedavno potres popolnoma porušil, je zelo žalostna. Poveljnik amerikanske torpedovke »Sacramento« je dal britanskim oblastem na razpolago svoje mošivo, da pomaga lokalni policiji, kakor tudi zdravniku in sanitarnemu brodu. V Belize so tudi prijeteli trije ameriški aeroplani, ki so prinesli sanitarni material. V Belizu sta ostali nepoškodovani samo parlaži guvernerja in poštna direkcija. 350 trupel so se zadržali, da ne bi kužila ozračja, med prebivalstvom, ki je ostalo živo, pa se je pojavit tifus. Natančne številke, koliko ljudi je bilo ubitih, se bodo mogle ugotoviti šele v par dneh. Dozaj so ugotovili 550 mrtvih, zdi se pa, da je še veliko

več oseb bilo pogoltenih ob morskega vala, ki je obenem s potresom razlil na luko. Sploh je bila sila od potresa vzbukvanega morja strahovita.

Val je vse ladje, ki so bile v luki vsidrane, razblj v male kose. Neko veliko jadričico je vrglo 100

metrov daleč na lilo, kamor je padla razdrobljena v kose. Veliki parnik »Columbia«, ki je bil dosegel v Belize iz Newyorka s 130 potnikoma in 100 možnimi posadkami, je vrglo na čeri otoka Margerita. Vsi potniki in posadki so se rešili na rešilnih čolnih.

Zgodila pa se je še nova nesreča. Trije žurnalisti, ki so se z aeroplano podali v Belize, da snamejo fotografije porušenega mesta, so se ubili,

ker je letalo v Floridi padlo na lilo.

Mednarodni šahovski turnir na Bledu

Bled, 15. sept. Danes so se na Bledu odigrala samo prekinjene partije iz prejšnjih kolov. Igrali so: dr. Tartakower — Aljehin, Flohr — Spielmann, Bogoljubov — Njemočević, Vidmar — Kashdan, Bogoljubov — Vidmar. Pire se je Bogoljubovu udal brez igre. Flohr je v končnici proti Spielmannu zelo dobro igral in tako je Spielmann celo spregledal fino nasprotniku pototo ter kapituliral.

Njemočević je kljub temu, da je imel kvalitetno manj, napadal nasprotnika tako silno, da jih Bogoljubov ni mogel več zadržati. V končnici je Njemočević igral zelo dobro in je tudi zasluzeno zmagal.

Dr. Vidmar proti Kashdanu ni mogel zmagati, čeprav je imel kmeta več na deski. Raznobarvni tekači so dr. Vidmarju preprečili, da ni mogel uveljaviti prednost kmeta; partija je bila remis.

Prav tako ni mogel dobiti Aljehin proti dr. Tartakowerju, ker sta imela oba dami ter se ni bilo mogoče izogn

K našemu gospodarskemu položaju

Ni čudno, da stopajo gospodarska in socialna vprašanja vedno bolj v ospredje zanimanja naše javnosti. Kajti gospodarska kriza je zajela večino našega naroda in vseprisoten vidimo, kako se trudijo prizadeti, da najdejo izhod iz sedanjega krize.

Nesporočno je, da se da v mnogočem omiliti sedanja izdota gospodarske krize, če bi se tudi naša prodejka, obrt, trgovina in industrija podali na pot samopomoči in reorganizacije ter preusmerjenja prodejke. Nikakor se ne motimo, da trdimo, da bi se marsikaj dalo izboljšati z boljšo organizacijo prodaje oziroma vnovičevanja kmetijskih in drugih pridelkov. Nadalje bi reorganizacija obratovanja lahko znižala prodejke stroške itd. Zlasti velja to za naše kmetijstvo, kjer smo doslej preveč podujarjali tehnično stiran. Učili smo naše kmetovalec predvsem, kako se bojijo in več producira, nismo pa jim povedali, kako bodo svoje pridevice spravili v denar. Poudarjajoč preveč tehnično plat prodejke, smo zanemarili trgovsko plat. Tu je veliko potrebe dela za naše kmetijske in zadružne sirovoknjake, kajti naša zadržava organizacija je v pogledu vnovičevanja kmetijskih pridelkov zelo ponanjamljiva, da ne rečemo, da je sploh nimamo.

Toda v teh časih mora tudi država obrniti vse svoje sile v to, da se pomaga najvažnejšemu sloju prebivalstva, stebri države, kmetu, na noge. Kajti sicer prešli nam usodno ubožanje našega kmeta ter delavec. Beda v rudarskih revirjih je znana in vedno bolj se množe tudi vesti iz naše pokrajine o naraščanju kmetijske krize. Problemi naše gospodarske politike so se dosedaj zanemarjali in le redkokdo se je bavil z njimi. Sedaj pa je postaleno neobhodno poštreno, da vse država aktivno sodeluje pri rešitvi gospodarskih problemov, ki postajajo življenjske važnosti za bodočnost.

Izhodišče naše krize je kmetijska kriza, ki je postalna sedaj najaktualnejša. Videli smo, da država pomaga vzdrževati cene pšenici s tem, da je določila minimalno ceno in sama kupuje po teh cenah. Kakor je na eni strani potrebno, da država, čeprav z velikimi žrtvami, zaščiti našo proizvodnjo pšenice, tako pa so tudi ostali kmetijski pridelki važni in bi bilo treba držati cene na kolikorliko zravnih višini za našega kmela. To je predvsem živila. Zato se vedno bolj pojavljajo glasovi, da naj država določi minimalne cene živilne, da bi prenehalo odiranje kmetov po posrednikih. To je posem razumljiva zahteva, ki pa bo uspela le tedaj, če bo država imela v ta namen dovolj sredstev na razpolago. Zavedati se je nameč, da treba težko, ki bi nastale po zakonskem maksimiranju cen, ker pa kupec ne bodo hotel kupovati blaga, vsaj ne po dolonih cenah. Zato mora država z ostriimi ukrepi pomagati zakonu do veljave, kar pa ni povsod uspešno. Vsekakor pa so cene živilne danes najbolj akutni problem v naši kmetijski krizi in bo na vsak način treba najti sredstva za zvišanje cen. Koncem koncev sedaj nima toliko koristi od znižanja cen kmetijskim pridelkom konzument, pač pa številni posredniki. Ob tej priliki omenjamemo mimo grede, kakšni nazori vladajo pri nekaterih merodajnih faktorjih glede cen. Na neki anketi, ki se je vrnila v Ljubljani, je nekdo izjavil (po poročilih v listih), da je začela ljubljanskega mestnega tržnega nadzorstva, če so padle cene živil in mesu. Dvomimo slede, da ima ljubljansko tržno nadzorstvo tako moč, vendar se nam zdi, da je to kaj dvomljiva zasluga, kajti z nizkimi cenami je pustjen tudi kmet. Vsekakor je ta pasus značilen, ker odseva mišljeno mestnega prebivalstva glede vprašanja cen. Ni pa to stališče pravilno, kajti cene živilne so padle na izredno nizko stopnjo, ki pomeni polno kmeta in kmet je vendar najboljši odjemalec mest. Tendenca vse državne in druge gospodarske politike bi morala iti za tem, da predesem zmanjša prekomerne dobičke nekaterih posredovalcev panog med kmetom in konzumentom. Izvajanje teh načel bi prišlo v dobro tako kmetom kot konzumentom. To je gospodarsko in socialno najbolj upravičeno slališče.

Končno moramo spregovoriti se o določanju cen. Danes n. pr. v Ljubljani tržno nadzorstvo ne sme določati cen (maksimalnih za prodajo) v smislu nedavne odredbe vlade. Pač pa ima možnost in dolžnost, da ovadi sodišča one, za katere misli, da predrago prodajajo. Tako postaja najmerodajnejši faktor sodišče, kar je sicer po zakonu o pobijanju draginje pravilno, mislimo pa, da bi morala praksa delati nekoliko drugače ali pa naj se tozadovno izpremeni zakon o pobijanju draginje.

Sodišče sodi po pozitivnih zakonih, dočim morajo upravna oblastva skrbeti predvsem za blaginjo ljudstva. Zato je razumljivo, če so intencije upravnih oblastev različne od končnega mnenja sodišč. Poleg vsega pa je treba upoštevati, da je poslovna upravna oblast v najozemljem stiku z gospodarskim življenjem, dočim morejo sodišča izreči svoje pravoreke na podlagi dejstev, ki so že za nami ali pa so se med tem gospodarske razmere v mnogočem izpremenile. Pač pa lahko upravna oblast hitreje zasleduje gospodarsko življenje in odreja svoje ukrepe po našem mnenju bolj poklicane, da odreja cene in s tem spomljejo načinljivo svojo nalogu, da skrbuje za dobrobit ljudstva. Zato se nam naredba ni zela razumljiva, zlasti se, ker je, kakor čujemo, izšla iz ministrstva za socialno politiko, ki ima nalogo, da šteje konzumente. Razumljivejša bi nam bila naredba, če bi izšla iz ministrstva za trgovino in industrijo, ki je poklicano, da šteje interese trgovine in drugih v svoj resor spadajočih panog. Ta stvar naj se torej popravi v socialnem pravcu, ki ga kategorijo zahteva razmere.

Danes je gospodarski moment v državni politiki važnejši od vseh drugih. Najbolj važna pa je zaščita kmeta, vnovičenje njegovih produktov in zaščita konzumenta, ki se po ogromni večini rekrutira iz gospodarsko šibkih stanov. Vsi ostanki gospodarskega liberalizma morajo izginuti tako iz zakonodaje in odredbodaje kakor iz naše prakse.

Dunajska vremenska napoved: Menjajo in pogosto vedno bolj oblačno. Temperatura pa se ne bo mnogo zvišala.

Zagrebška vremenska napoved: Nestalno, oblačno in hladno. Počasi se bo zjasnilo.

Nasprotstvo med Madridom in Katalonijo se nevarno poostruje

Konslituanta proti Kataloncem - Velika katalonska slavnost v Barceloni Naraščanje separatizma

Barcelona, 15. sept. Odnosaji med republikansko večino ustavodajne skupštine v Madridu in katalonskimi poslanci so se zadnje čase zopet zelo poslabšali. Ministrski predsednik Alcalá Zamora, ki bi rad nekajč zavrl tako kulturno-bojne kakor centralistične tendence večine, je namreč skupaj s svojimi tovarši konservativne republikanske smeri vložil izpreminjevalni predlog k načrtu ustawe v žid katalonskih aspiracij. Zamora predlaga namreč, naj bi se glavna načela katalonskega avtonomističnega statuta, kakor ga je sprejel katalonski narod na plebiscitu, sprejela v špansko ustavo samo, s čimer bi bilo to vprašanje končno veljavno rešeno. Temu pa se upira centralistična večina.

Danes se zbere predsedstvo ustavodajne skupštine s šeli parlamentarnih strank, da se o tej stvari posvetujejo. Ako Zamora ne bi uspel, da prepriča večino o umestnosti svojega predloga, potem bo večina brez dvoma sklenila, da se sprejme ustanova neizpremenjena, ne da bi se ustavno zaklitala načela provincialne avtonomije, kakor to zahtevajo Katalonci.

Splešno se sudi, da bo ustavodajna skupština katalonsko stališče odklonila. Za ta slučaj zahtevajo katalonski poslanci, naj vlada po sprejetju slovenskih izjav, da po sprejetju španske ustanove, ki v splošnem tudi predvideva regionalno samoupravo, postavi takoj na dnevnji red avtonomni statut Katalonije. Ne ve se, kakšno stališče bo na-

pram vsem tem dogodkom zavzel ministrski predsednik sam, ki se obenem tudi trudi, da bi ustavodajno skupštino odvrnil od namere, da ustavno izvede brez vsakega sporazuma s cerkvijo ločitev cerkve od države v neblagoholnem zmislu. Predsednik se bo za svojo namero zavzel tem bolj, ker so on, minister za zunanje zadeve svobodomislice Lerroux in poslanec De Los Rios s papeževim nuntijem Tedeschinijem že sklenili predhoden sporazum, ki naj bi služil za podlogo konkordata s sv. Stolice. Zamora se tudi ne strinja z večino konstituante v vprašanju izvolitve predsednika republike, ker Zamora meni, da bi ga moral izvoliti parlament, dočim je večina konstituante za to, da se izvoli po plebiscitu.

Veliko nasprostvo med Madridom in Katalonijo je prišlo do jaka značilnega izraza pretekli petek, ko se je v Barceloni praznoval spomin na Rafaela Casandra, ki je leta 1714 vodil vstajo Kataloncov proti kralju Filipu V., ki je uničil katalonsko avtonomijo. Te slavnosti so se letos prvih udeležile oblasti. Pod monarhijo je bila ta narodna slavnost sploh prepovedana. V Barceloni je vladalo ogromno navdušenje. Demonstrativni značaj letosne slavnosti je bil tem večji, ker je madrilska skupština zavzela sovražno stališče proti Kataloniji. Na čelu slavnostnega sprevoja je bil polkovnik Macia, predstavnik občine in samouprave. Celi so se ogorčeni vzklikli proti Madridu in špan-

skim centralistom. Zadnje čase je zelo naraštilo separatistično gibanje, ki ga vodi stranka »Estat Català«, ki je ob prilikl narodne slavnosti, katero so separatisti bojkotirali, izjavili, da je svoboda Katalonije zajamčena samo po popolni ločitvi od Španije.

Veliko dimenzijo je zavzelo avtonomistično gibanje tudi v baskijskih provincah, kjer je nastop madrilske vlade proti avtonomistom, zlasti pa proti šasopisom, izvral vedno bolj naraščajoče separatistične tendence. Pretekli petek so tudi baskijski nacionalisti slavili spomin Casandru. Ob tej prilikl je v Bilbau prišlo do spopada med demonstranti in socialisti, pred največjim kavarno Bilbaa. Z obeh strani so padli revolverski strelji, ki so več oseb ranili. Policeja je vdrila v dom baskijskih nacionalistov in arretirala več baskijskih voditeljev. Minister za netranje zadeve Maura pa je poslal baskijskemu guvernerju zelo stroge instrukcije. Vlada je dnevnik »Vizcaya«, ki je bil že prepovedan in potem zopet dovoljen, vnovič ustavila.

Tudi socialni polozaj se je zopet poostril. Nacionalna federacija dela v Granadi je 14. septembra zopet napovedala generalni štrajk. Vse delo razen tramvajskoga prometa pečiva. Vlada je odpislala velika očačenja policeji in ormožništvu. Po mestu krožijo velike patrulje, s strnjicami oboroženi oddelki pa stratio magistrat in vsa javna poslopja sploh, da jih ne bi delave napadli.

Boj za evropski odbor Marinković na strani Brianda in Benča

Zenica, 15. sept. tg. Proti številnim napadom prekomorskih zastopnikov proti evropskemu studijskemu odboru je nastopil danes v šesti komisiji dr. Curtius, ki je energično zagovarjal del evropskega studijskega odbora. Doslej je šlo samo za poskuse, ki se pa morajo brezpogojno nadaljevati. Posebno koordinacijski odbor evropske komisije je storil izredno stvarno delo. Dalje je dr. Curtius nagnal, da se imenuje poseben odbor, ki naj prouči ruski predlog za pogodbo o nenapadanju. Končno je že omenjal dr. Curtius, da gre zaenkrat samo za evropski studijski odbor. Evropska komisija pa se mora najprej baviti z gospodarskimi vprašanji, ki so najnajnježa za Evropo. V ostalem pa ima plenarni Zvezni narodov popolno pravico kontrole o delovanju evropskega studijskega odbora.

Tudi Briand se je zelo energično zavzel za

Gandi v Londonu Govori kot voditelj velikega naroda

London, 15. sept. tg. Najvažnejši dogodek danes je značilno ustavnega odbora, ki se je sestal pod predsedstvom lorda Shandleya, je bil Gandijev govor. Gandi je danes prvič nosil hlače. Govoril je sedeč. Izjavil je, da je prišel v London, ne da bi iskal sporne točke, temveč da sodeluje pri združenju obih dežel. Tudi noče svojim prijateljem, ki se ne strinjajo z njegovimi nazori, delati težkoče. Uspeh te konference je odvisen od dobre volje na vse strani. Gandi hoče svoj mandat vrniti, če bi mu le eden odgovornih udeležencev namignil, da je njegovo sodelovanje na konferenci brez pomena. Njegovo delovanje je vezano v meje mandata njegove stranke. Kongresna stranka, ki je najstarejša indijska stranka, je nacionalna najvišjega pomenu beseda, ne služi interesom kakega posebnega razreda, temveč interesom vseh razredov in vse Indije. Obseg vse vere, vse sekte in vse narodnosti tega velikega naroda. Zastopnik je sedaj millionov stradajočih v več kot 700.000 majhnih mesihih in vseh. Na kongresu v Karahlju se je sklenilo, kar je potreben, da se to doseže. Stranka

zahaja jasno in neodvisno politiko, kontrolo nad vojsko in policijo ter lastno finančno in davčno oblast. Med tem dve popolnoma neodvisnimi in samostojnimi strankami mora priti do sporazuma, toda ne na ta način, da bi vladajoči narod smel diktirati podložnemu dogovoru.

Gandi sam se ne smatra za angleškega podanika. Prej bi se ga lahko imenoval rebela kot pa podanika angleškega imperija. Niti trenutek ne dromo o moči Anglike, da lahko s silo podjariti Indijo, toda Anglia bo same tedaj našla pot nazaj k blagostanju in gospodarskemu miru, če napravi Indijo za enakega partnerja. Svobodna Indija bi pripravljena, udeleževati se skrbti Anglike in ji prostovoljno stati ob strani v njenem boju. Svobodna Indija, katere prebivalstvo steje petino vsega prebivalstva na svetu, nikdar ne bo dala sveto roke za to, da bi se tlaci drug narod, ker primava enake pravice za vsak narod. Labko pa je Angliji dragocen, zaveznik in prava pomoč za urejanje državnega proračuna.

Konservativci zahtevajo volitve Vzroki gospodarske krize

London, 15. sept. tg. Daily Herald poroča, da bodo konservativci pod vodstvom ministra za zdravstvo Chamberlaina že prihodnji teden sili na to, da se razpusti parlament in razpiše nove volitve 15. oktobra. Chamberlain je na včerajšnji seji poslanske zbornice tudi naglašal, da je za poživljenje industrije in poljedelstva potreben konstruktivni vladni program, na katerega ni mogeč dalej čakati. Govoril se, da se bo na današnji seji stranke že sklepalo v tej smeri. Ker se do petka program vlaže lahko izvrši, je odprtih tudi pot za razpust parlamenta. Dalje izjavlja list, da je na tajni seji liberalcev in konservativcev že prišlo do pakta, da liberalci, ki so za začetno carino, konservativci v volivnem boju ne bodo napadali. Konservativni Daily Mail pa demontrira tovest in izjavlja, da so konservativci zaenkrat opustili misel za nove volitve, pustili pa bodo, da carinske tarife uvede že sedanji kabinet.

London, 15. sept. tg. Bivši trgovinski minister v delavskem kabinetu Graham je danes olvoril v zoslanski zbornici odborove razprave o dadatnem pravnem. V svojem govoru je načevalo vse zvezne in finančne krize ter izjavil, da premagane države, posebno Nemčija, ne morejo več prenašati naloženih reparacij, drugi vzrok pa je zlati standard, katerega se držijo vse države in ki je povzročil, da postaja ta standard samo od sebe absurden, ker se zlato iz ene države odtegnejo in nabira v drugi državi. Za njim je govoril lord Churchill, ki je načeval enake vzroke za krizo kakor Graham. Politika zlata mora končno dovesti svet pot nazaj k zamenjavanju blaga, kakor so n. pr. že ameriške Združene države začele zamenjavati z Brazilijo svoje blago s kavo. Pozval je vladu, da tako sklene mednarodno konferenco, katere naj prečišči vprašanje zlatega standarda. Dalje je zahteval Simonsa, da se uvede zasidna carinska tarifa.

Denar čedalje dražji Austrija pod nadzorstvom Zvezne narodov?

Zenica, 15. sept. tg. Pogajanje v finančnem odboru za novo avstrijsko posojilo 500 milijonov šilingov se je danes popoldne nadaljevalo v prisotnosti zveznega kanslerja dr. Burescha in finančnega ministra dr. Redicha. Pogajanja najbržje ne bodo končana pred koncem tedna in se domneva, da bodo postali na Dunaj nekatere izvedence, ki bodo dočeli končnojavne pogoje za posojilo.

Pariz, 15. sept. tg. V pripravljeni finančnega odbora za finančno kontrolo v Avstriji vidi Matinc

pot k nekakšnemu protektoratu Zvezne narodov nad enim državami, ki ne morejo ohraniti finančnega, gospodarskega ali socialnega ravnotežja. Od finančne kontrole do upravne kontrole pa je samo en korak. Dostojanstvo dotične države s tem ne bi bilo kršeno. Vsekakor bi se hitro lahko na tem potu našel sporazum z donavskimi državami. Sveda pa izven te metode ni nobenega upanja za kredit ali posojilo.

Aretacije heimwehrovcev

Pariz, 15. sept. tg. Populaire poroča z ozirom na heimwehrovski pušč v Avstriji, da se je grof Bethlen ravno zvečer pred puščem vrnil v Budimpešto. Zadnje tri ali širi meseci je bil na avstrijsko-madžarski meji na Gradiščanskem živahen promet časnikov, ki so po naredbi zveznega kanclera dr. Buresha in vojnega ministra Vaugoina neovirano prehajali na Madjarsko. Populaire smatra, da je ljudi zvezni kancler dr. Buresch kompromitiran, ker je še prejšnji mesec skupno z dr. Seiplom imel razgovore z raznimi tirolskimi heimwehrovci. (Odgovornost za te informacije priščamo citiranemu listu. Prip. Slovenske.)

Danaj, 15. sept. tg. Danes je bilo aretiranih mnogo znanih voditeljev Heimwehra v gornjestaškem industrijskem ozemljju, med nj

Zborovanje viničarjev

Občni zbor „Strokovne zveze viničarjev“

Ljutomer, 14. septembra.

V nedeljo 13. septembra se je vršil v katoliškem domu v Ljutomersu 11. redni občni zbor stanovske organizacije viničarjev. Vkljub najtežemu gmotnemu položaju in nalirom, so prispevali viničarji od blizu in daleč. Zastopane po svojih delegatih, so bile strokovne skupine viničarjev iz Haloz, Slovenskih goric, mariborske okolice, iz ljutomersko-ormoških in gornjeradgonskih goric in Številno tudi iz krajev okraja Maribor desni breg. Jugoslovansko strokovno zvezno v Ljubljani je zastopal načelnik tov. Srečko Žumer. Občnemu zboru je predsedoval načelnik >Strokovne zveze viničarjev“ tov. Husja Ivan.

Po odobritvi zapisnika je za načelstvo obširno poročal tajnik tov. Peter Rozman. Iz tajnikovega referata je posneti sledenje: Pisarna načelnika >Strokovne zveze viničarjev“ je izborno delovala. Korespondenca došla in odposlanih dopisov znaša skupaj število 1708 dopisov. Viničarskih komisij, intervencij in posredovalnih vlog v spornih zadevah med posameznimi viničarji člani organizacije in njihovimi gospodarji se je uspešno izvršilo 95. Pisarna in poslovanje v organizaciji se je v tem letu najboljše izpopolnilo z raznimi tehničnimi pripomočki, tako da je danes tako veliko organizacijo mogoče upravljati hitro, enostavno in točno. Največje pažnjo je načelstvo polagalo na vzgojo in izobražbo dobrih voditeljev skupin. Strokovna zveza viničarjev šteje danes 25 enot in 1894 članov. Od oblasti dovoljenih zborovanj je bilo 54. Delavska zbornica v Ljubljani je podarila zvezni sklopični aparat in se je vršilo več poučnih predavanj pri nekaterih skupinah. Da se organizacija ni do danes razvila prav tja do zadnje viničarske koče, je največ vrok silna nezavestnost takih neorganiziranih viničarjev in pa neprestano delovanje nasprotnikov naše stanovske organizacije, ki svojim viničarjem grozijo in pretijo v vsem močnim, če bi se organizirali. Premalo sloge, odločnosti in samozavesti je čutiti pri velikem številu viničarjev. V viničarskem vprašanju je danes naj-

bolj pereč problem o stalnosti viničarjev in o nezemanjanju denarne plače.

Blagajnik tov. Košič Janez je poročal o gospodarske mstnji zvezze in je ugotovil sledenje: Skupinski dohodkov organizacije po članarini, pristopnini in raznih prejemkov je bilo od 1. junija 1930 do 1. junija 1931 47.281.06 Din. Podporni sklad je imel od tega prispevok 16.045 Din, starostni sklad pa 4380 Din. Za strokovni časopis se je izdal 9328 Din. Skupni stroški 17.952.42 Din.

Po blagajniškem poročilu je poročal načelnik tov. Husjak Ivan, ki je v kratkih in jednatinah besedah povdral, da pokret >Strokovne zveze viničarjev“ ni tukaj samo radi materijalnih dobrin, ampak tudi idejni, krščanski. Nikdar ne bi mogli mi v svoji skupnosti doprinesti tolikih žrtv in dela, ako ne bi zajemali po večnostnih resnicah krščanstva, podprtih in povedenih posebej za naš delavski sloje po delavski okrožnici papeža Leonisa XIII.

Za nadzorstvo je poročal tov. Tomažič Franc, da je poslovanje načelstva bilo vedno in načelstvo v načelstvu v priznanje za nesobičeno delo načelstva ponovno izvoli dosedanje odbornike. Globoko zasmovan je govoril potem načelnik JSZ tov. Srečko Žumer, da je naša ideja prav za pravista moč, ki nas druži, tista sila, ki goni naše odbornike k sejam in člane k izvrševanju organizacijskih dolžnosti. Ne delamo zato in se ne organiziramo zgolj zato, da pomorem vsak sebi najprej, ampak, da pomorem svojemu bližnjemu iz jubejni, ki jo je Bog zapovedal, da pomorem vsemu človeštvo.

Na koncu je član načelstva tov. Mir Andrej Širok poročal o velikem pomenu >Viničarske kreditne zadrgice“. Lastno zadružništvo zraven strokovne organizacije je nujno potrebno. Vsak viničar bi moral biti tudi član svoje kreditne zadruge. S tem je bilo zborovanje končano. Pokazalo se je, da vlada med nami največja edinstvo in zavest, da moramo in hočemo vztrajati na tem, kar smo in kar imamo po svoji stanovske organizaciji.

Za zlati jubilej vržen na cesto

Tržič, 15. sept.

Jakob Koprivnik, tov. delavec v Tržiču je delal v čevljarski tovarni Mally & Demberger v

Tržiču celih 53 let! Ker je tovarna nedavno ustavila obrat, je zvesti delavec Jakob Koprivnik v svojem 72. letu ostal na cesti brez dela in sredstev.

Starostnega zavarovanja pa še niste...

Ta strašni slučaj kliče na ves glas po starostnem zavarovanju delavcev. Ni si mogoče misliti krutejšega in težjega slučaja, kakor pa je začel

vanj brez svoje krvide 72-letni Jakob Koprivnik. Mesto zlatega jubileja in počasti, nagrad in starostne preskrbe, ga čaka za zvesto delo 53 let — beda in siromaštvo.

Dajte delavstvu starostno zavarovanje!

V Goričanah 81 delavev brez kruha

Goričane, 14. septembra.

V soboto dne 12. septembra je papirnica v Goričanah odpovedala delo 81 delavcem. To je za ljudi strašen udarec! Kam naj gredo sedaj na zimo? Kruha pa je treba njim in otrokom! Tak način reševanja gospodarskih problemov najstroje obsojamo!

Strašne posledice brezposelnosti

Kočevje, 15. sept.

Franc Ban, rodom iz Brežic, je bil od mladih zaposlen v rudnikih. Sprva v Nemčiji, pozneje v Gradcu, nato v Velenju in zadnjih 14 let je bil pri Trboveljski. Bil je trezen, priden in ves zasluzek je oddaljil družini. Pred kratkim je bil iz rudnika v Kočevju odpuščen brez pokojnine in odpravnine. Isto se je zgodilo njegovemu tovarisci, ki pa je bil radi odpuščen tako zmazan, da se je v Kočevju obesil. Tragična smrt prijatelja, takšna odpuščitev, brez zasluzka, prihodnost je uplavila na 51-letnega rudarja tako, da je hodil okrog in tuhtal, v petek pa so ga našli obešenega v gozdnu v Rakitnici pri Dolenci vasi. Zapusča ženo in dva sinova. Ko bi vsaj malo odpravnil ali pokojnine dobil delavec, če že ne more biti zaposlen tam, kjer je pustil poslednje moči. — Katastrofa za katastrofo!

Poročila o zadnjih nalivih

Silno neurje s strelo

Povodenj — Strelo ubila gospodarja — Požar

Šoštanj, 13. sept.

V vrsti letosnjih vremenskih katastrof, ki so zadele Šoštanj in ostalo Saleško dolino, je sobotna potovana najobčutnejša. Po celodnevnom deževju je Paka proti večeru prestopila bregove in poplavila ulice in ceste. Voda je udrila ponekod tudi v poslopja in napravila precejšnjo škodo. Trgovcu Senici in Mravljak-Rajsterju se je pokvarilo več vreč moke in dugega. Škoda prehaja visoko v tisoče. V poznih večernih urah je voda tako narasla, da je grozilo najhujše. Požarna bramba je alarmirala svoje moštvo in tudi tovarna je s sireno klicala svoje delavce. Voda je tudi v tovarni napravila precej škodo in le požrtvovalem in napornemu delu gasilcev in delavcev se je zahvaliti, da bo obrat na par dneh, ko bo končano čiščenje, lahko zopet presež v normalen tek. Paka je okrog 10. odnesla tudi most pri Ogririji, ki pa je vsled slabega stanja zadnjič odtegnjen promet.

Zelo je divjala v času neurja tudi strela. Udarila je v skedenj posestnik Britovška v Skornem. Ognjeni zbulji pa so objeli tudi stanovanjsko poslopje in oboje uničili do tal. Britovšek je tako čez uco prišel ob celo domačijo. Škoda je ogromna.

V soboto je strela zahtevala še clovesko žrtv. Posestnik v Topolščici Silvester Golnik je šel proti večeru v hudem nalužu pred hlev kopat jarek za odtok vode. V tem hlevu je udarila strela — narančnost vanj. Nesrečni gospodar je bil na mestu mrtve.

Kako je divjala Savinja

Ljubno, 14. sept.

Dne 12. t. m. sta reka Savinja in potok Ljubnica narastli vsled obilega dežja te povzročili mnogo škode.

Spodnji trg je bil popolnoma v vodi. Posestniki v spodnjem trgu so bili v veliki nevarnosti, da jim voda odnesne vse. Zvečer so vso živino spravili na varno. Pri posestniku Lipoldu je Ljubnica odnesla vso drvarnico napolnjeno z drvmi. Ce bi voda ne bila unadla, bi šlo tudi gospodarsko poslopje. Posestnik Slatinskij je voda odnesla polovico hiše, drugim pa mnogo ob potoku se nahajajočih njiv in travnikov. Tako velike vode ne pomislijo najstarejši tržani.

Občinsko cesto ob Ljubnici je voda na več krajih popolnoma odnesla in na več krajih teče sedaj voda tam, kjer je bila poprej cesta.

Crna, 13. sept.

Se danes so vidni sledovi grozne povodnji, ki je divjala leta 1926. skozi Mežiško dolino.

Jemajoč s seboj vse kar se je dalo sprejeti v objem naraščajočih valov. Ista nesreča nas je skoraj zadelna v soboto, dne 12. t. m. Temni oblaki so v zgodnjih jutranjih urah zagrnili našo gorsko kotlino. Iz njih se je uspjal dež kakor bi lilo iz škafa. V pol ure je prestopila voda bregove, jemajoč s seboj zemljo, hlide, drva, sploh vse, kar se je dalo doseči. Vsakdo, komur je znana lega naše gorske vasi Crna, je prepričan, da je preblavstvo ob vsakem večjem nalužu dejča ogroženo po poplavni.

Možje, ki vam je izročena varnost občanov, vzdržite se, kaiti nesreča nikdar ne počiva. Ukrepite kaj za regulacijo!

Nova komisija za šolo v Hrastniku

Hrastnik, 12. sept.

Danes se je tu vršila ponovna komisija, ki naj končnoveljavno odloči, ali je primereno na Rošovi parcele graditi šolo ali ne. Poleg izvedencev gg. Hinterlechnerja in Seidla je banská uprava povabila še izvedenca iz Zagreba. Kakor je bilo pričakovati, se je g. Seidel izrekel za prostor, prof. g. Hinterlechner pa proti. Izvedenec iz Zagreba, bo v temu nekaj dni podal izjavo. Ker na žalost nima kraljinski šolski svet iniciativne, je odvisno sedaj v veliki meri usoda 5.000.000 Din od stališča, ki ga bo zavzel zagrebški izvedenec.

V drugih krajih bi se v podobnem slučaju kraljinski šolski svet gotovo poslužil svojih pravic in dolžnosti in vzel najboljši prostor, ki ga ima na razpolago. Pri nas pa poskušajo nekateri na druge prevalebiti odgovornost in porabiti slabši prostor, četudi bi se dalo izogniti temu. Seveda: Največji kraljinski poleg njega zasledujejo še druga osmisljene, nekega B. Če sta res kriva, bo morda skrivnost umora kmalu pojasnjena. Ce sta pa nedolžna, ju bodo morali kmalu izpustiti, medtem ko bo pravi morilec ostal nezasledovan.

Iz krogov, ki so tako daleč stvar pritrivali, se je raznesla govorica, da se bo pri Rošu zidalo. Od kod imajo te informacije, nam je uganka.

Dan katoliške akcije na Vrhniku

Vrhnik, 14. septembra.

Že številni drugi kraji so imeli dneve kataliških akcij. Tak dan je imela v nedeljo tudi naša Vrhnik. Po 9. maši se je vršil v Rokodelskem domu sestanek mož in fantov. Na tem sestanku so predaval gospodje: stolni vikar Lojze Košmrlj, dr. Fabijan Janez in Gabrovšek. Prvi predavatelj nam je razložil predvsem, kaj je katoliška akcija, kdo jo je započel in kakšen namen ima. Drugi predavatelj nam je predložil silno potrebo, da si v teh težkih dneh, ko hlastamo le za nekim materialnimi dobički in le zunanjem izobražbo, priborimo Boga v naša srca in postanemo prav svetni apostoli v znamenju kríza, kajti brez takih apostolov ne more živeti država, če hoče da je krepa in močna. Tretji predavatelj g. Gabrovšek pa je obširno govoril o današnjem gospodarski krizi in nam pokazal zakaj je čutimo: ker se ne znamo kot katoličani premagovati in se odpovedati marsčemu, kar ni potrebno. Vsa ta zanimiva predavanja je hvaležno poslušala polna dvorana vrhniških in okoliških mož in fantov.

Isto nedeljo zvečer se je vršil občni zbor prosvetnega društva na Vrhniku, kateremu je prisostvovalo okrog 60 članov in članic. Društvo je zelo agilno in ima fantovski, dekliški, pevski, dramatični in knjižničarski odsek. Za predsednika glavnega odbora je bil za bodočo sezono izvoljen na starci prezkezeni delavec že v bivših orlovskega vrststva Ignac Hren z Verda.

Hudo udarjena družina

Trebnje, 13. sept. 1931.

Štrom znano mežnarjevo rodbino je zopet zadebla huda nesreča. Nenadoma je umrl na možganski kapi Ignacij Sila, ki je bil v službi kot davkar v Radovljici. Ze določeno mu je med službo postajalo slabo, tako da je odšel na stanovanje in potem v gostilno, kjer je imel hrano. Okoli pa je omahu in kmalu nato maziljen s sv. bolniškim oljem izdihnil. Zdravnik ni mogel drugač kot ugotoviti smrti. Prepeljali so ga z gasilskim avtom v Trebnje, da bo počival pri svojih starših in bratu.

V tej rodbini se je kriz res kaže udomačil. Oče je bil 20 let starej in je kljub temu dobro mežnar, dokler se ni na glavi močno potokel, potem pa je zadela kap, 5 let je moral ležati in pitati so ga morali, dokler ga ni smrt rešila leta 1924. Sin Matevž je takoj po začetku vojne prišel v rusko ujetništvo in prebil tam 6 let. Ko je domov prišel, je kar se da pridobil del, dokler tudi njega ni uničila kap v letu 1927. Potem je prišla na vrsto mati, ki je morala celih 6 let prebiti na postelji ozir, polzenem stolu. Lani je rešela smrt 84 letno ženico tripljenja, hčeri pa trudoplnega gospodarstva, ohraniti kmeta. Zato smo v načelu proti enostavnemu maksimiranju cen mesu, temveč zahtevamo, da se cene mesu določajo v relativnem razmerju z nakupno ceno živini. To se pravi, kar smo že enkrat poudarjali, da sme mesar le pribiti gotov odstotek za ceno, kakor je živino sam plačati. To bi povsem izključilo možnost, da bi mesari, ko ne bodo mogli več pretirano navajati ceno v sklopu konzumentov, približno se boli na kmeta kakor dosedaj. Odstotek zasluga naj se maksimirja. To določa tudi zakon o pobiranju draginje.

Tukaj navajamo takozvani celjski ključ, ki je bil v veljavi v vsej bivši mariborski oblasti in ki kolikor toliko določa pravično razmerje med nakupno živino in ceno mesu na trgu ter priznava tudi mesarju pravičen dobitek.

Odstotek, ki ga navajamo, pomenja, da sme mesar, ko prodaja meso, pribiti le toliko mesu, kolikor je sam dal za živino. Prodajna cena mesu je torej nakupna cena živi teži in zraven se odstotek, ki ga navaja celjski ključ. Za pravrstne pitane vole in telice 90%, za drugovrstne pitane vole in telice 100%, za mršave voli in telice 110%, za debele krave 110%, za srednje krave 120%, za mršave krave 135%, za debele bike 95%, za srednje bike 100%, za teleta prve vrste 45 do 50%, za teleta druge vrste 5 do 60%, za zaklana teleta, ki se uvažajo, 25 do 30%.

Zal ni nobenega ključa, ki bi vseboval odstotek za svinjsko meso, ki je z ozirom na ceno pristajev mnogo, mnogo predrag.

Toda tudi pri gornjem ključu hočemo biti pravični in priznamo, da je cena koži znatno padla in da je v Ljubljani režija nekoliko dražja, kar pa je bila v mariborski oblasti. Za kožo naj mesarji pribijejo še 1 Din na kg mesu, za režijo pa še 0,50 Din pri kg.

Kaj pravite?

Belgrajska biblioteka »Propaganda« je postala vsem občinam naših mest (najbrž tudi v drugih banovinah) »Spomenico«, izdano v spomin žrtv, ki so padle lansko leto v Bazovici.

Opriema knjige je dovolj neokusna. Knjiga obsega 16 (1) strani in na vsaki drugi strani je en citat porečini srbskih — pesmi, večinoma nacionala ezbine. Na zadnjih strani je tudi o vrstic iz Gregorčičeve »Domovine«. Knjiga je opremljena s fotografijami žrtev, zračen pa opomba, kje so rojeni (Gortan, Blidovec, Marušič, Milos in Valentij). Gortan streljen in Puljič (2), ostali pa v Trstu (!!). V oklepaju je pojasnjeno, da je Ital. naziv za Pulj Pala. Ce se omenim uvod na predstrani, sem opisal vso knjigo izzerno.

Cena za to pa je 50 Din!

V priloženem dopisu je omenjeno, da je čisti dobitnik namenjen za dobrodelne namene. Poglavlje o narodnih namenih je zelo široko in obsežno. Ali je n. pr. potrebno za dobrodelne namene i. kupiti omenjeno brošurico (ki procesa v Trstu in Pulju splošne ne omenja)? Ali nimamo v Ljubljani ali Zagrebu več neposredne prilike, da se izkazemo? Koliko je tu begunec, ki so pribežali brez vseh sredstev k nam? Koliko pripade njim od čistega dobitka? Koga »Propaganda« prav za prav predstavlja? — In sploh: Kdo daje za taka manj credna, a tako draga dela, priporočila (1) občinam? Saj to ni edini slučaj! — Tržaški Slovenec.

Litija

Vsi imeniki. Vseh volivev je sedaj vpisanih 1034. Visoko število volivev je pripisati dejstvu, da so vpisani v imenik vsi uradniki in državni uslužbeni, v glavnem pa železniški delavec, ki imajo svoj službeni sedež v litiji občini, čeprav stanuje mnogo njih izven teritorija občine Litija.

V sled zadržnih nalogov je tudi Sava zelo rasla ter ponokod preplavila Litija polje. Povodenje je napravila sicer nekaj škode kmetovalcem, kar pa ni v primeru s skodami po prejšnjih povodnjih.

12.000 Din je po sklepu litiskskega občinskega odbora in na predlog župana Lebingerja občina razdelila med po toči oškodovanem kmetovalcem Jabolanske doline. S to podporo so naši revni kmetje prejeli saj nekaj denarja, da zamorejo s tem kriti najnajnejše potrebe. Sedaj pričakujemo izdatnejšo pomoč od strani kr. banske uprave, ki je obljubila podporo v obliki žita, da bodo kmetje vsaj nekaj za same nazaj.

Zagorje

V nedeljo je igral tukajšnji nogometni sportski klub »Zagorje« prvenstveno tekmo z nog. sportnim klubom »Amater« iz Trbovelj. Rezultat (1:1) 2:2 v korist SK »Amater«. Tekma je bila vseskozi zelo napeta in živahnika.

V soboto je umrla v splošni bolnišnici v Ljubljani ga. Marija Sajovic iz Toplice, žena rudarja. Pojedna zapušča tri nedorasle otroke, ki bodo brdko izkusili izgubo drage matere. Umrla večni mir, pri zadetim sožale.

Nadvoz, ki ga gradi tvrdka »Obnovac« v Toplicah, hitro raste in bo še pred zimou, če ne bo kakih zaprek, izročen prometu. Zalošno je pa dejstvo za naše brezposebne delavec, da so pri teh delih zaposleni že tuje s par izjemami. Med tem, ko so jih nekateri prej tolažili čes, da bodo dobili delo pri gradnji mostu.

III. ZVEZEK

Dr. Opeko

Knjič postavce

je v tisku in izide zadnje dni septembra

Obseg in cena kakor I. in II. zvezek

Naroča se lahko naprej v

prodajalni H. Ničmanovič
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 4

Miha Maleš:

Umetniško življenje iz Prage

Praga, v septembra 1931.

Tudi umetniško življenje je pri Čehih zelo živahnino in na visoki kulturni stopnji. Letos so imeli že kar dve reprezentančni razstavi francoske moderne umetnosti: eno je priredil Manes drugo Umělecká Beseda. Z vsake razstave je kupila Moderna galerija, ki je še vedno v zasližki prostorij v Strossmayerovi pa več pomembnih del predstavnikov moderne francoske. Videl sem tam štiri velike Picasso, Deneira, Utrilla, Matisa itd., dalje so si nabavili več znani Nemčev: M. Liebermann, L. Corinth, dva krasna lesene reliefs od Fr. Hawiga — Svadba in Pretep v kmečki gostilni. Veliko zbirko francoske grafike od H. Daumiera pa do Picasso. Krasni bronasti akt od Maibilia in pri avtoportret od primativista Rousseauja, ki je menda najzanimivejši in najdražji eksemplar te Galerije — plačali so začenj v en milijon Kč! — druge države ji že sedaj ponujajo dvojno ceno začenj... Vse te umetnine tvorijo posebni oddelki z najboljšo češko umetnostjo (Kubišta, Kremlička, Sláviček, Filla in mnogo drugih); plastika od Sturze, Githfreunda, Jiraskove itd.)

Se nekaj o češki umetnosti sploh. Orientirala se je izključno po francoski formi. Starejša generacija zastopajo Filla, Špalu, Beneš in Justiz. Ze pred vojno so se oprljili francoski in predvsem kubizma, iz katerega so tudi vsi ti slikarji izšli. Najbolj samostojno se je pa izoblikoval Filla, edini, ki mu je uspelo priti do lastnega izraza. Spala in Beneš sta se kmalu od te smrci odcepila. Justiz je prešel sole po vojni in zlasti v zadnjem času h kubizmu, izgleda sicer, da logičnim potom in ne modnim. Kakor na starejšo tako tudi na mlajšo generacijo ima kubizem silovit upliv. Iz najmlajših sta zanimiva Muzika in Wachsmann, oba sicer še v razvoju, a veliko obeta. Vsi mladi se zopet nagibajo k francoskemu surrealizmu, katerega najtipičnejši predstavnik je v Parizu živeči Si-

Ljubljana

Cestna dela v severnem delu Ljubljane

Ljubljana, 14. sept.

Ko je mestna občina pred leti pričela izvajati svoj široko zasnovan tlakovalni program, so se sedala vsa cestna dela vršila večinoma v sredini mesta, pred očimi meščanov. V zadnjem desetletju so bile tlakovane ali asfaltirane vse prometnejše ceste in ulice v centru Ljubljane. Polagoma so se umikali delavelci s cest v središču mesta, lice Ljubljane se je lepošalo iz leta v leto.

Zdaj vlada v centru Ljubljane, vsaj kolikor tiste cestnih del v večjem obsegu, absoluten mir. Pa pa se je vse to vrvenje delavev, prekopavanje cest, naprava hodnikov, polaganje robnikov, tlakovanje — preneslo iz središča mesta v predmestja. Zlasti v severnem delu mesta, okrog kolodvora, to in onstran, je v zadnjih tednih na delu mnogo delavev, ki se ukvarjajo z popravljanjem in urejevanjem raznih starih in novih cest.

Zadnje tedne so dogovorili Masarykovo cesto, ki je zdaj odlično urejena skozi od Dunajske ceste do Smartlinske ceste. Del te ceste od Resljeve ceste do Metelkove ulice so tlakovali z malimi kocankami ter napravili ob straneh široke hodnike. Te dni izkopujejo na desnem hodniku Jane, v katere potem nasujojo preti; v te Jane bodo spomladni nasadili drevesa, tako da bo drevored pozivjal to cesto prav tako skozi od Dunajske ceste ter ob kolodvoru do Metelkove ulice. Ko bodo prihodnje leto po tej cesti speljali še dvojno tramvajske proge, bo ta cesta izmed najprometnejših v mestu. Brez dvoma bodo ob njej v kratkem času zrastla nova poslopja. Zdaj stoji ob tej cesti med Resljevo in Metelkovo ulico edina hiša, ki jo pravkar prenavljajo. Ob njej so napravili tudi novo ograjo iz klesanega kamna, ki napravlja zelo lep vti.

Zelo živahnino je na Martinovi (sedaj Smartlinski) cesti, ki bo v kratkem vse prenovljena in tlakovana. Ta cesta bo takoj, brzko bo zgrajena carinarnica, zelo važna zveza za ves Šentpetterski okraj, kakor tudi za Vodmat in Moste. Verjetno je celo, da bo šel po tej cesti večji del prometa iz carinarnice v ostali del mesta. Ta cesta ima pred

Tramvajska proga v Št. Vid

Ljubljana, 15. sept.

Pred tedni so z veliko živahnostjo začeli razkopavati cesto proti Št. Vidu za tramvajski tir. Zdaj delom počivajo, na vsej proggi od remize dalje ne vidi nobenega delavca. Jarek za tramvajski tir je izkopan skoraj do Zibertove gostilne in Trati. Tudi izogibalisce, ki bo nekako med Zibertom in »Storo« je že izkopano. Na vsej tej dolžini je v jarek večinoma tudi že polzen temelj, ki obstoji iz trdega lomljenega kamna. Ves izkopani grušč so že zvzeli proč, tako, da je za polaganje tircic že vse pripravljeno. Tircic pa se ni iz inzemstva, zato vsa dela na proggi počivajo. Izgleda, da se domačini letos še ne bodo vozili s tramvajem v Št. Vid.

Nova tramvajska remiza pa je v glavnem dozidana ter jo deloma že uporablja za shrambo novih tramvajskih voz. V notranjosti remize so napeljani že vsi električni vodi, le spojeni še niso vsi. Zdaj ravno dovršujejo vsa ta dela. Prav tako napeljujejo zunanj remize nadstorne žice, kolikor jih že niso. V ostalem so delavci v remizi zaposleni še s čiščenjem ter omestovanjem notranjih sten. Včeraj so izdelovali tudi fazado nove remize, ki bo narejena v modernem stilu.

Uradno poslopje pred remizo je v sirovem stanju tudi že popolnoma izdelano. Dejavci izdelujejo pravkar notranji in zunanj omet; razen tega pa se ukvarjajo še z ostalimi deli pri stavbi. Za vselejet bo stavba vsekakor že v prihodnjih tednih gotova.

— Pri ludeh, ki so pobiti, utrujeni, nesposobni za delo, povroči naravna »Franz-Josef« grenčica prostro kroženje krvl in zviša zmožnost za misli in delo. Vodilni kliniki dokazujejo, da je »Franz-Josef« voda odlične vrednosti kot sredstvo za odprtje črev pri duševnih delavcih, slabobživljenju in ženskah. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

ma, ki je tudi nekakši vodja te smeri. Pridružila sta se mu še tudi v Parizu živeča slikarica Toyen in Styrsky. Najmlajši je treba imenovati Baucha z veliko slikarsko sposobnostjo, nagiba se še semiantam k purizmu, sicer pa je v njegovih krajnah mnogo hriščnega nastrojenja.

Važni sta tudi dve imeni iz starejše generacije: Kremlička in Zrzavý, ta izredno zanimivi slikar milie in nežne forme (italijanski primitivizem) se je v zadnjem času za stalno preselil v Pariz.

Kiparstvo je po tragici snemli dve veliki umetnikov, Sturso in Githfreunda, prislo v resni zastopu. V tradiciji teh dveh velikanov vidno raste kipar Stefan, ki prav sedaj izdeluje zanimivi križev pot v kamnu za novo cerkev v Viševiščah, ki se gradi po načrtih voditelja čeških arhitektov profesorja na umetniški akademiji Gočarja. Iz Stursove šole bi bilo treba omeniti še Saudo in Jiraskovo.

Voditelj arhitekture je, kakor sem že omenil, Gočar. Z njegovo generacijo je nujno še imenovati Roškota, Novotnega in Janečka. A najmlajša generacija iz šole Gočarja se je vidno postavila v ospredje: približno so se konstruktivizmu. Najmočnejši je nihil so B. Fuchs iz Brna, iz Prage pa Honzík, Havliček, Krejcar, Stepanek in še cela vrsta drugih. Ze rastejo počasi njihove stavbe in izpoljujejo novi racionalistični nazor, kateri odgovarja vsem modernim zahtevam.

Seveda je vse to površen pregled in je le poskus, dati majhno sliko te strani kulturne življene pri bratih Cehih. Treba bi bilo, da jih enkrat zopet povabimo — tudi oni se za nas zelo zanimajo. Z zanimanjem pričakujemo naše nove revije o arhitekturi; tudi se šudlja o reprezentativni jugoslovenski umetnosti razstavi v Pragi, katera je baje že precej bližu — tudi na načem poslanstvu se govoril o tej prireditvi.

Tu sem se sešel tudi s svojim starim znancem ravnateljem knjižnice Umet. obrtnega muzeja dr. Karlovnem Hernalnom, ki je baš prišel iz Pariza. Bil je tam na internacionalni razstavi knjig — Ou Li-Ver D'Art — in da si je še posebno ogledal na jugoslovenski oddelku. Mož precej dobro pozna našo knjigo in še zlasti slovensko, zato mi je na-

Dunajsko, ki edina še prihaja v poštev za zvezo z mestom, to prednost, da vodi pod železnicino in ni tedaj nikdar ovir, kakršne so na železniškem prelazu na Dunajski cesti. Smartlinsko cesto hkrati s tlakovanjem tudi nivoirajo. Klanec pod železniškim podvozom bo občutno znižan. Cesta bo postala čisto ravna, lepo tlakovana z malimi kockami, ob straneh pa so urejeni tudi hodniki. Nasipajo tudi Jenkovo ulico, ki vodi iz Smartlinske ceste v Vodmat, tako da bo tudi tukaj klanec preči omiljen.

Najbolj zanimiva pa so dela na novi Vilharjevi cesti. Od sedanja ceste, ki je vodila tik za kolodvorom, bo nova cesta oddaljena približno 60 metrov proti severu. Cesta bo popolnoma ravna ter zlasti širša, kakor dosedanja. Na obeh straneh bodo dovolj široki hodniki. Cesta je že precej napravljena, dela se pa na njej še vrše in dokaj hitro napredujejo. Najbrž bo cesta še pred zimo končana ter sposobna za promet. Težava je še v tem, ker družba »Ilirija« še ni pristala na odstop potrebujeva sveta, ki ga rabijo ob Dunajski cesti. Ko bo v tem vprašanju, pri katerem igrav glavno vlogo cena sveta, dosežen spornzum, bo cesta v kratkem speljana tudi v tem delu. Na nasprometnem koncu nove Vilharjeve ceste so morali izkupati mnogo zemlje, da so cesto lahko primereno znižali. Cesta vodi prav v sedanjo Dukčevog ramzinojam, kjer bo v loku zavila proti železniškemu podvozu v Smartlinsko cesto, s katero bo zvezana. Zato bo treba odkopati še precej sveta, podrlji pa bodo tudi sedanjo mitnico, ki stoji tamkaj. Na novi cesti je izpeljana tudi že kanalizacija.

Razen teh večjih del so bila v zadnjem času izvršena v severnem delu mesta tudi razna manjša cestna dela, oziroma se še vrše. Na Dunajski cesti so položili kocke povsod tam, kjer so spomladni kopali kanale ter postili takrat cesto razkopano. Pravkar nasipajo Livarsko ulico na spodnji strani, kjer bo sčasoma zvezana s Kobaridsko ulico. Cesta bo dvignjena skoraj za pol metra, ponekod tudi več. Močno so nasuli tudi Kržičev ulico ob topničarski vojski, ob kateri cesti je v zadnjem času zrastla nova stanovanjska hiša pekarske zadruge.

Kaj je z znižanjem cen mesu

Ljubljana, 15. septembra.

Včeraj smo poročali, da je mestno tržno nadzorstvo pozvalo ljubljansko mesarje, naj do 16. t. m. niznjo ceno mesu. Kakor smo se informirali pri mestnem tržnem nadzorstvu, je stvar tako, da je tržno nadzorstvo res pozvalo ljubljanske mesarje, naj do tega dne, to je utri, znižajo cene I. mesu na 12—14 Din, cene II. mesu na 10—12 Din in cene III. mesu na 8—10 Din. Od udidevnosti ljubljanskih mesarjev je torej odvisno, v kolikor bodo pripravljeni odpovedati se visokim dobičkom in neskorazmernim veliko razliko med kupno ceno in prodajno ceno, ki se v sedanjih resnih časih nikar ni umestna. Mestno tržno nadzorstvo je seveda na stališču, da nikar nima pravice diktirati cen mesu, vendar pa ima devoli sredstev, da primereno regulira cene vsem živilom na trgu in tudi mesu. Upajmo, da bodo mesarji to upoštevali, zlasti, ker poznamo njihovega načelnika g. Tonija, kot razsodnega človeka, ki ve, kdaj je meru polna.

V zvezi z nezgodnim stanjem cen na ljubljanskem trgu se je vršila včeraj na ljubljanskem magistratu prijavljena neka anketa glede znižanja cen. Med predstavljencami te ankete beremo imena odiščnih ljubljanskih dam, tako ge, dvorne dame Franje Tavčarjeve, g. Pirkmajerjeve, soprove g. podlana in g. Kroftove, soprove g. ravnatelja ljubljanske kreditne banke. Žal so bile prireditelje te ankete očitno njenega, da je načelnik mesarske zadruge, g. Toni, na anketi priznal, da so cene drugovrstnemu mesu na ljubljanskem trgu previsoke, nakar so priščnati ugotovili, da je prvo vrstno meso na ljubljanskem trgu zelo redko, zlasti pa meso pitanih volov. Tudi šef tržnega nadzorstva g. dr. Rus je obljubil vso pomoč trž-

dal, kako to, da smo tako siromščno zastopani. Šaj Vi bi tja poslali svoje Rdeče lučke, kakor po vsebin, tako po opremi in tukcu bi izstopila... Jaz sicer o tej razstavi nisem nič vedel — ali zabolelo me pa je, ko me je opozoril, da res Slovenci nimamo niti enega ilustratorja! Pokazal mi je katalog, v katerem je med drugim zapisano, da je uređil slovenski oddelek te razstave dr. Pavel Karlin, in da eksistira v vsej Jug

V deželi spalne bolezni

Povzročitelj in prenašalec spalne bolezni - Boj proti tej morilki ljudi

Dunajska Urania je včeraj začela predvajati film o Kamerunu, katerega je že 14. t. predvajala zastopnikom tiska. Dunajski lisi prinašajo o filmu same polvalne scene.

Film, ki so ga snemali ob prilikah ekspedicije francoskega raziskovalca Alfreda Chauvela, pokaže najprej zemljepisno in etnografsko sliko bivše nemške kolonije Kamerun, ki je tako velika kakor Nemčija sama. Kamerun nam predstavlja šolski primer dežele, kjer se stekajo najrazličnejše kulture. Zalibog razsaja v nekaterih predelih dežele spalne bolezni, ki v Kamerunu nastopa v najrazličnejših oblikah, katere nazorno predstavljajo vso strahoto te strašne bolezni. Povzročitelj spalne bolezni spada v vrsto tripanozom, onih živiljenjskih bitij, h katerim spadajo tudi povzročitelji raznih tropskih bolezni. Povzročitelj spalne bolezni se imenuje z znanstvenim imenom »Trypanosoma Gambiense«, in sicer radi tega, ker so najprej naleteli nanj v Senegambiji. Bacil sta odkrila Angleža Forde in Dutton, podrob-

ki je pritek iz tvora, namaže na stekleno ploščo in mikroskopijo preiše in na ta nacin dožene tripanozome. Na ploščo napiše ime bolnika, nakar prejme slednji listek, na katerem mu je zdravnik napisal, kako naj se zdravi. Bolniki, ki še niso pretolkli prvega stadija bolezni, dobe injekcijo atoksila.

V Ayos nosijo bolnike iz bližnje in daljne okolice. Pa tudi v pragozde je že prodrl boj francoskih zdravnikov. V ta namen organizi-

Kdo bo predsednik razročitvene konference? Ker Henderson baje ne prihaja več v poštov za predsednika razročitvene konference, ki se bo vrnila prihodnje leto, vseposod učiščajo, kdo bo zasedel to mesto. Kot najnovejši kandidat se imenuje zastopnik Združenih držav, prejšnji vojni minister Baker.

rajo od časa do časa sanitetne kolone z zdravili, trežaji in zdravnikom. Film kaže med drugim tudi prihod take kolone v vas. Najpreje se prikazuje nosači z zdravili, nato bolniški strežaji in naposled zdravnik. Na prostoru sred vasi je že zbrana množica bolnikov. V nekaj minutah začne potujoča zdravstvena postaja poslovati. Domorodce najpreje razdele po spolu, starosti in krajih, kjer so doma. Nato se vrši isti postopek kakor v Ayusu. Zdravnik napiše vsem recepte, kako naj

Prvo jekleno cerkev na Dunaju bodo v kratkem začeli graditi. Načrt je napravil avstrijski arhitekt Prutscher. Cerkev bo vsa iz jekla.

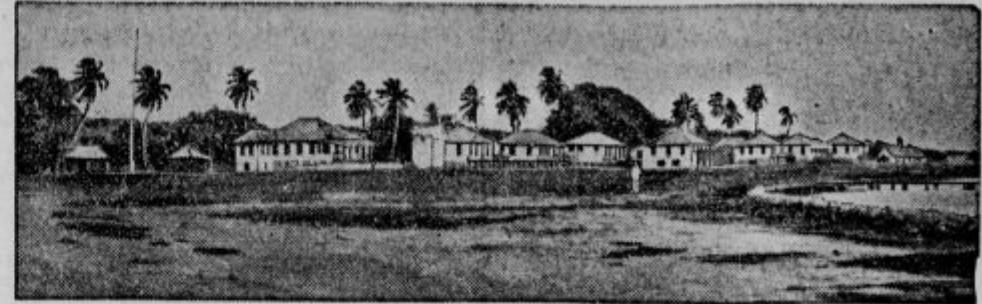
neje pa sta raziskala njene učinke Italijan Castellani in Anglež Bruce.

Pozneje sta Bruce in predvsem pa Robert Koch odkrila, da posredno povzroči nastop spalne bolezni pik muhe ceca. Te muhe žive v močvirnatih krajinah in se je zato težko boriti proti njim. Muha ceca zelo rada piči in se hrani s krožecem krvjo. Koch je leta 1906 podvzel prvo ekspedicijo v ozemlje, kjer razsaja muha ceca in z njo vred spalna bolezen.

Leta 1926 je poslala francoska vlada zdravniško ekspedicijo v one kraje, da bi po nemškem vzoru nadaljevala boj proti tej strašni kužni bolezni.

V filmu vidimo posamezne oblike, v katerih nastopa bolezen. Nekateri nesrečneži, ki jih je napadla bolezen, hodijo neprestano semintja, liki okostja, druge zopet bolezen nevarno izkazi, ne prvi ne drugi pa se ne morejo ubraniti zaspanosti, ki jih zdaj pa zdaj napade. Zdrudilo se na tla in v naslednjem hipu že spe. Zopet drugim pa povzroči ta bolezen stalno razburjenost. Prsti na rokah in nogah se jim tresejo in nesrečneži hodijo neprestano semintja, neprestano mahajoč z rokami. So pa tudi taki, ki niso več gospodarji nad svojimi občutki. Hočejo iti naprej, v resnici pa gredo nazaj. Dalje taki, ki znore in neprestano tulijo. Najstrašnejši pa je zadnji štadij bolezni.

Zelo zanimiv je nadalje oni del filma, ki kaže, kako se Francozi bore proti strašni bolezni. V Ayusu so opremili veliko bolniško postajo. V filmu vidimo, kako stoji dolga vrsta domačinov pred poslopjem. Zdravnik poišče najprej oteklo mesto, kjer je bolniki ptičila muha ceca. Nato predere oteklico in tekočino,

Strašen orkan v Srednji Ameriki je skoro popolnoma porušil glavno mesto angleškega Hondurasu Belize (spodnja slika). Tudi mesto San Juan na Portorico (zgornja slika) je silno poškodovan.

„Ekspedicija“ k rifskeim Kabilm

Kako se pripravlja „raziskovalno potovanje“ - Znanstvena predavanja in lumperije - Dedična bivšega inženjerja

Skrajno rafinirano pripravljeno golufijo, pri kateri se je lovor izdatno posluževal svojega ne majhnega znanja, so te dni odkrile na Dunaju. Ta golufija je danes središče splošnega zanimanja na Dunaju, ker je se golufju posrečilo pridobiti za svoje namene tudi učenjaka, vseučiliškega profesorja in nekega asistenta na dunajski univerzi, čijih imeni je lovor izrabljaj.

Neki brezposelnih trgovskih zastopnik je v neki dunajski zastavljalcini zastavil nov daljnogled. Policiji se je to zdelo sumljivo in je zastopnika — Kurta Fabra po imenu — prijel. Faber je izpovedal, da je daljnogled zastavil po naročilu inženjerja Avgusta Kleina, kateremu je sodišče že pred leti odvzelo na-

monov, ki so bili, tako je Klein priovedoval trgovcem, za glavarje rifske Kabilev, da si pridobi njihovo naklonjenost. Klein je vedno naročil, naj blago pošlejo v univerzitetni institut, kjer je stal že pri vratih »gospod doktor Faber, ki je sluga takoj peljal k »gospodu inženjerju«. Obema golufoma se je vedno še isti dan posrečilo neopăženo vzeti s seboj dobavljene predmete in jih v najrazličnejših zastavljalcinah zastaviti. Doslej so našli 60 zastavnih listkov in blago v vrednosti 6000 šilingov, vendar pa sodijo, da še niso znani vsi oškodovani trgovci in bo povzročena škoda mnogo višja. Oba golufa sta seveda zaprti.

Kitajski Rockefeller umrl

Te dni je v Šangaju umrl bogataš Hardoon, ki so ga po pravici imenovali kitajskoga Rockefellera, zakaj bil je daleč najbogatejši mož na Kitajskem. Zapustil je 4 milijarde dinarjev premoženja v gotovini, nemogoče pa je oceniti vrednost njegovih premičnin in nemprečin.

Hardoonov živiljenjski roman je silno fantastičen. Začel je kot nočni čuvaj v neki trgovini. Bil je štedljiv in je, ko je našedil malo vsoto, začel s trgovino, kjer pa je izgubil vse svoje prihranke. Na pomoč mu je prišla sreča. Začel je v loteriji in z dobljenim denarjem začel špekulirati na borzi. Nato je nakupil ogromna posestva, ki jih je potem prodajal. 40 let je vodil ta svoj posel in naposled postal najbogatejši Kitajec. Svoj dom si je razkošno opremil in je vzdrževali 900 služabnikov. V zakonu ni bil srečen.

Globina Črnega morja

Sestavljenski namorski observatorij je pred kratkim pregledal in proučil material in izsledke juninske in julijanske ekspedicije, ki so merile režim in globino Črnega morja. Ekspedicije so ugotovile, na znaša največja globina Črnega morja 2.242 metrov. To mesto se nahaja med Krimom in Anadolijo. Sedaj delajo mapo vodnih tokov, ki bo zelo važna za plavo.

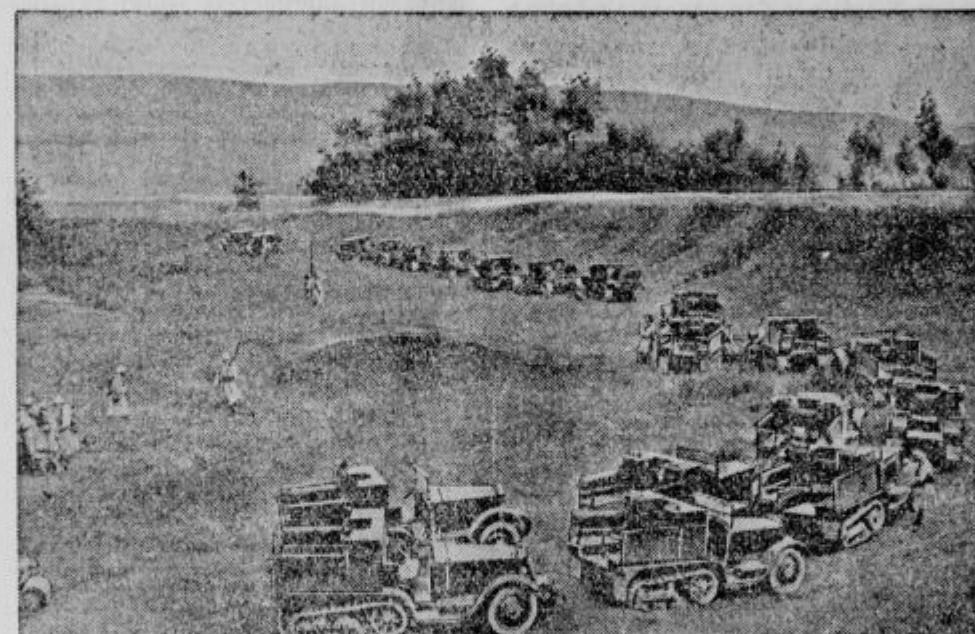
Zanimiva iznajdba kaznjencev

Iz San Franciska poročajo, da je neki kaznjenc, ki je bil svoječasno radi ropa obsojen na pet let ječe, iznašel ključavnicu, ki je povsem varna pred tatovi. Neka ameriška tvrdka je izumitelju ponudila 100.000 dolarjev za patent.

Mesto K. je nastavilo prometnega policista. Pa se pripelje avtomobil skozi mesto. Prometni policist ga ustavi in pravi: »Vi ste vozili s hitrostjo 70 km na uro! Res, jaz sem pazil. 70 kilometrov na uro!«

»Haha!« se zasmije šofer, »kako je to močno, ko sem pa šele četr ure na poti!«

»O, potem pa oprostite, prosim,« pravi policist in spusti avtomobil naprej.

Francoski jesenski manevri, katerih so se udeležile tri divizije z najmodernejšimi tehničnimi opremljenimi, so se vršili letos na ozemlju bitke ob Marni skoraj natančno 17 let po strašni borbi. Na sliki vidimo oddelek modernih tankov.

se zdravijo in čez osem dni pride v vas druga kolona, ki razdeljuje med bolnike in jekci. Po osmih do devetih mesecih so bolniki ozdravljeni.

V dveh letih so v Ayusu preiskali okrog 600.000 domorodcev. Od teh so jih 115.000 bolnih zdravili s takim uspehom, da je dr. Caumel ugotovil, da je umrljivost, ki jo povzroča spalna bolezen, padla od 40 odstotkov na 6 odstotkov.

Tretji del filma kaže plemena in kulture Kameruna in se v tem bistveno razlikuje od ostalih več ali manj kulturnih filmov. Posnetki iz živiljenja južnih Afričanov so krasni in tehnično neoporečni.

slov inženjerja, ker je bil v zadnjih 20 letih 16 krat obsojen na ječo.

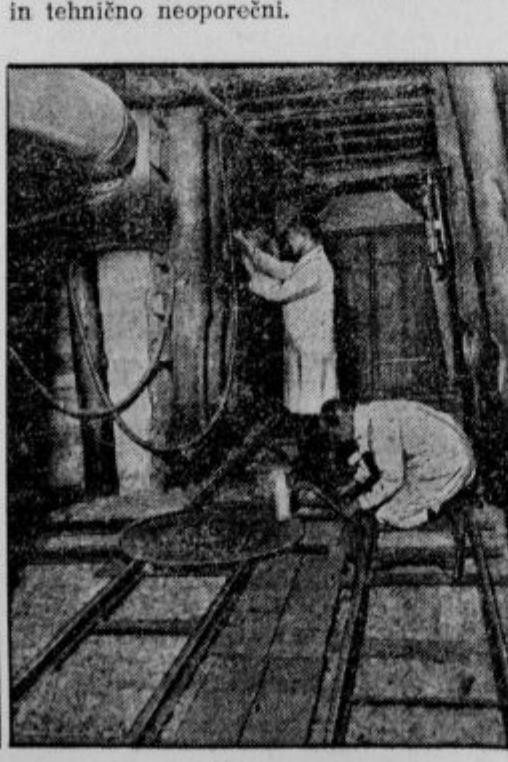
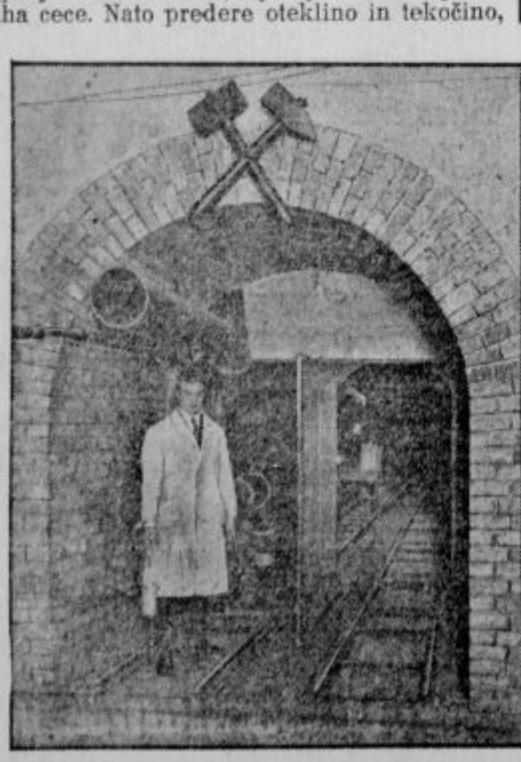
Druga avstrijska maroška ekspedicija.

Klein so kmalu nato aretirali in po večkratnem zasliševanju je prišlo na dan sledenje: Ob prilikah nekega predavanja o Afriki, ki se je vršilo letošnjo pomlad, je Klein spoznal nekega učenjaka, ki je profesor na dunajskem vseučilišču. Oba moža sta se začela pogovorjati in Klein je mimogrede omenil, da se je že leta 1910 udeležil prve avstrijske ekspedicije v Saharo, ki jo je vodil slavni orientalist Artbauer, ki je v svetovni vojni padel, in da sedaj pripravlja drugo avstrijsko ekspedicijo v Maroko in sicer k rifske Kabilev. Ker je Klein pokazal res obsežno znanje o Afriki, ki je profesor po večih sestankih izjavil, da je pripravljen prevzeti znanstveno vodstvo te ekspedicije in končno sta določila potovanje za leto 1932.

Da bi bolj verjeli njegovim načrtom, je Klein pričoval, da je podedoval 200.000 češkoslovaških kron. S tem je učenjaka popolnoma pridobil zase in ta ga je predstavil asistentu nekega drugega dunajskega univerzitetnega instituta. Tudi ta je izjavil, da je pripravljen udeležiti se ekspedicije in je med tem že prosil za šestmesečni dopust.

Gramofoni za glavarje rifske Kabilev.

S tem je Klein dobil podlogo za svoje nameravane golufije. Hodil je vsak dan in institut, v katerem je bil učenjak zaposlen. Včasih je pripeljal s seboj tudi še drugega moža, ki ga je predstavil za »doktorja«, ki pa je bil v resnici Faber, njegov pomočnik. Klein je sedaj obiskal razne dunajске trgovce in pridobil zase in ta ga je predstavil nekemu najrazličnejšemu predmetu za afriško ekspedicijo. Seveda je vse to naročil na ime bodočega voditelja ekspedicije, dunajskoga učenjaka, dokler niso skupni računi znašali 10.000 šilingov (80.000 Din). Vsi dobavljeni predmeti so pa sproti romali v zastavljalcinah. Tako je Klein med drugim naročil 11 daljnogledov, tri pisalne stroje, obleko, perilo, 16 zvezkov dela Orbis terrarum kakor tudi 7 gra-

Umetni rudnik v Berlinu. V kleti berlinske tehnične visoke šole so dijaki zgradili popoln rudnik, tako da lahko sedaj kar doma spoznavajo dela v modernem rudniku.

Samo to bi rad vedel, kako da vsakdo takoj opazi, da sem levicen knjigovodja.

Zahube in potrebe našega kmeta

Sopomenica, izglasovana na kmetskem sestanku in predavanju Kmetijske podružnice v Slovenskemu gradu, ob navzočnosti 600 kmetovcev slovenjskega sreza dne 13. t. m.

Kmetski stan, ki tvori najmanj tričetrtinsko večino naše države in ki je danes na robu propada ter pričakuje vsak dan konec svojega obstoja — je prisiljen v svrhu čimprejšnje rešitve iz tega nevzdrževanja stanja, v katerem je začel brez lastne krivide, da naprosi vlado sledeče:

1. Naj se takoj osnujejo kmetske zbornice, kajih obstojo je bil a svoječeno že zasiguran. Za vso državo pa naj se ustanovi »državni kmetijski svet«.

V vseh zadevah kmetijskih zakonov in uredov, kakor tudi pogodbi s tujimi državami, naj poda kmetijska zbornica pred vstopom zakona ali uredbe v veljavno vročenje. Banovinski kmetijski odbori naj se pozovejo k zasedanju in delovanju.

2. Edina aktivna kmetska panoga v naših okrajih je bila po propadu naše lesne trgovine — živinoreja, ker smo izgubili avstrijski in italijanski trg, dasiravno nudi naša prvorstna marjavadorska živina najboljše meso, je naša živinoreja ogrožena s tem, da se ne izvaja in doma pa plačuje po aramotno nizki ceni. Cene živini naj se začitijo in ohranijo na primerni višini. Za izvoz naše živine naj se doseže francoski trg in druge države.

3. Po suhi oškodovanju kmetovalcem naj se podeli podpora k nabavki nujno potrebnih krm. ker sicer so primorani tudi plemensko živino razprodati, a prihodnje leto pa ne bo sredstev za nakup imelo. Živinska sol bi moral biti veliko cenejša.

4. Naprava gnojišč in gnojičnih kamov naj se omogoči vsem kmetovalcem z 10letnim brezobrestnim posejilom ali s podporo. Ker cena kmetijskim pridelkom dnevno pada, naj se cene umetnimi gnojišči času primerno regulirajo, ker sicer jih kmet ne more kupiti. Nakup plemenske živine se naj vrši v pretežni večini doma. Zakonsko bikorejstvo bodi oblastveno prepovedano; intenzivne naj se podpira vzdrževanje domačih plemenskih bikov, merljascov in petelnov.

5. Državna, banovinska in občinska troščari na vinski mošt in ona vina, koja rabi kmetovalca za svoj dom, kot pijačo v gospodarstvu — naj se čimprej ukine. Vinska kriza naj se rešuje s tem, da se povisijo domači konzum, ter vse hibridni (smarnični) nasadi zatrdi. Način zatočenja vina naj se poenostavi; predvsem naj se zatočarini vino tik pred nastavljivo v gostilničarski kleti. Ker bo letos ponekod silno veliko sadja, ki se ne bo dalo vnovčiti, naj se od oblasti pošljiva v ukazuje točenje jabolčnikov v vseh javnih točilnicah, saj sadjevec audi veliko cenejši in zdravijo pijačo, kot je pivo.

6. Pri trgovskih pogajanjih, osobito s Češkoslovaško in Avstrijo, naj se doseže in zasigurava znižana uvozna carina našega vina, kot kompenzacijo pa naj naša vlada dovoli prost uvoz gotovih količin češkoslovaškega in nemškega piva, kakor tudi drugih industrijskih izdelkov.

7. Nas šaleški hmelj, ki je na večkrat boljši kot savinjski, naj se vsaj za šotanski okraj v ceni in nazivu savinjskemu izenači. Uvoz tujege hmelja bodi prepovedan, oziroma domači hmelj z visoko uvozno carino zaščiten. Karteliranje pivovarn bodi prepovedano.

8. Naš okraj, kakor tudi večina krajev države banovine je glede pridelovanja žita vedno pasiven, ter je vsed monopolariziran in podražitev žitne proizvodije najbolj pričaten. Naj se za žito nenadprodukutive kraje monopolariziranje in podražitev opusti.

9. Kuluk naj se skrajno omili in prilagodi

krajevnim razmeram. Naj se ne pobirajo tudi cestne doklade, ako se kuluk izvaja, ker so dvoje dejavje za eno in isto stvar krivitve. Kuluk naj velja le za občinske ceste, ter se porazdeli po davčni moči pravljeno in v takem času, ko kmet lahko pogreša svoje delave.

10. Ker smo izgubili zunanj trž za naš prvo-vrsten les, naj se isčejo nova tržišča, osobito Grčija, Francija ter Orient. Naj se forsira in podpira ustanovitev izvozniških lesnih zadrug. Prevozne tarife, lezarski prostori na železnici so predlagani. Nakladalni rok naj se podaljša, ker to onemogoča pravo trgovjanje. Sklep veletrgovcev lesa da amemo izvajati les te tisti lesni trgovci, kateri izvozijo letno najmanj 75 wagonov ali 30.000 kub. metr. Vlada naj prepreči to nevarnost, ker bi bilo lahko cene dogovorjene, kar bi zelo škodovalo malemu trgovcu, še bolj pa kmetu.

11. Odvetniške in zdravniške tarife so bile takrat tako visoko odmerljene, ko smo še imeli več denarja. Vlada se nanroža, da čimprej razveljavi pravilnik, koji omogoča previsoke odvetniške in zdravniške tarife, ker sicer marsikaterga kmet, ki ga usoda nebere preganja, lahko poženejo s posestva.

12. Obrestne mere bi se morale času primereno znižati, osobito pa za kmetske kredite. Visoka obrestna mera hranilnih vlog je skrajno škodljiva skupinom gospodarskim interesi. Isto je z natošč med deposito in kreditno obrestno mero. Vlada naj takoj blagovoli izdati zakon, ki naj zabranjuje previsoko obrestovanje. Vloge bi se nai obrestovale po 4—5%, krediti pa po 7—8%, ker večji obresine mere kmetsko gospodarstvo, kakor tudi malo trgovstvo ne vzdrži.

Izterjanje glavnice naj se vsaj začasno tako uredi, da se v teh stražnih časih kmeta eksekutivno ne preganja. Naj se mu nudi gotov »motoril« v svrhu delnega odplačevanja.

13. Monopol na včikalice, sol, sladkor in vse, kar kmet neobhodno rabi, naj se vsaj začasno ukine.

Carine prost bencin za počon kmetijskih strojev naj imajo v začagi kmetijke podružnice, kajih prošnje in potrdila za dobavo takega bencina naj bodo kelka proste.

Davki z različnimi dokladami, razne takse, osobito pa takse na nepremičnine, nerodna varovanje delavcev, trošarine in vse druge javne dajalje, naj se času primereno znižajo.

14. Pri novem lovščenem zakonu naj se vnesete naredba, s katero se naj polnički začne čim izdatne zatira. Škoda, povzročena po parklasti dajatini, naj se dolobi v večjem obsegu, ter strožje predpiše.

15. Ker ni mislit na izvoz našega mleka, naj kr. banska uprava ospodbudi s posebnimi sredstvi večjo uporabo mleka, zlasti pa po šolah vojašnic in svojih ustanovah (šolnicah hitalicah itd.). Naj se uanečne podpira kmetijsko zadružništvo, osobito mlekarstvo.

16. Naj se forsira in čim intenzivneje podpira ustanovitev kraljevih prodajnih zadrug za vnovzdrževanje kmetijskih produktov. V vsekm sredu, kjer so klimatične in kulturne prilike le za pridelovanje lesa podane, naj se vzdržujejo banovinske gozdne drevesnice. Sečenje v državnih in vlastelarskih gozdovih naj se na korist malega kmeta omeji.

17. Naj se prepreči prodaja spirituozno ponarejenih, kakor tudi vseh ponarejenih alkoholnih in brezalkoholnih pišč, ker to preveč škoduje trgovini naravnih pišč. Nerodna zavarovanja kmetijskih pridelkov, kakor tudi živine, naj se poskuša upeljati po švicarskem in nemškem načinu.

menili. V Belgradu je bila Škoda slabeška, v Zagrebu pa se je v teku sestanka celo štrelila, saj je bila v začetku zaključena po 318, končno pa po 321. Promet je bil značen. Dolarski papirji so bili slabeši, posebno 8% Bler. pr., ki je popustilo od 75 včeraj na 72 500 danes. Bančni papirji so bili na včerajšnji višini in so zabeležili zaključke po običajnih tečajih. Srbska se je učvrstila na 190, Zemaljska pa je popustila od 115 na 113. Industrijski papirji beležijo manj prometa, kakor včeraj. Včeraj so bile zopek zaključene po neizprenjemnem tečaju. Nadalje je ostekla Šečerana popustila od 201 na 200 in je bil Guttmann zaključen. 105.

Ljubljana, 8% Bler. pos. 74 bl., 7% Bler. pos. 64 bl., Celjska pos. 150 d., Lj. kred. 120 d., Pradediona 950 d., Kred. zavod 195 d., Vevče 120 d., Stavne 40 d., Ruše 125 d.

Zagreb, Državni papirji: 7% inv. pos. 71 bl., agrarji 41.50 bl., vojna škoda ar. 321—322 (318), kakfa 321—322 (318, 320, 321), 12 323—324 (325, 324), 8% Bler. pos. 72—74 (72.50), 7% Bler. pos. 62—68 (62.50), 7% pos. Drž. hip. banke 63—67, 6% begl. obv. 46—49.50. — Bančne delnice: Hrvatska 50 d., Poljo 52.50—58 (52), Kreditna 121 do 126, Union 150—155 (150), Jugo 67—68 (67). Lj. kred. 120 d., Medjunarodna 68 d., Narodna 4900—5000. Obrnsa 36 d., Praštediona 957.50—965. Srbska 190—191 (190), Zemaljska 110—113 (115, 113). — Industrijske delnice: Nar. žum. 25 d., Guttmann 108—110 (105), Slavonija 200 d., Danica 66—70, Drava 192.50—212.50. Šečer. Osijek 200—203 (200), Brod. vag. 45—60, Vevče 118—120 (120), Isis 40 bl., Raguse 300 bl., Oceania 190 bl., Jadr. plov. 460—480, Trboveljska 200—202.

Belgrad, 7% inv. pos. 70 (210.700), vojna škoda 817—820 (820 kom.), 10. 321 d., 11. 323 d., 12. 325—330 (200 kom.), begl. obv. 48.50 (100.000), 7% Bler. pos. 63.50 bl.

Notacije drž. papirjev v inozemstvu: London: 7% Bler. pos. 60.50—61.50. Newyork: 8% Bler. pos. 68—70, 7% Bler. pos. 50.50—61, 7% pos. DHB 62—65. Pariz: 7% stab. v zlatu 80.15.

Dunaj. Don. sav. jadr. 80.25, Wiener Bankverein 13.75, Escompteges. 141. Živno 73.40, Mundus 55.55, Alpine 10.52, Trboveljska 23.75.

Skupni promet brez kompenzacij 5 mil. Din.

Belgrad, Amsterdam 228.92—229.76, Bruselj 787.87—790.16, Curih 11.45—11.07.45, Newyork 5649.10—5666.10, Dunaj 796.86—798.26, London 275.11—275.93, Newyork kabel 5660.10—5677.10, četr. 5649.10—5656.10, Pariz 221.93 do 222.59, Praga 167.01—168.11, Curih 1104.15 do 1108.11, Trst 206.12—207.02.

Zagreb, Amsterdam 228.92—229.76, Dunaj 795.86—798.26, Bruselj 787.80—790.16, Milan 296.12 do 297.02, London 275.11—275.93, Newyork kabel 5660.10—5677.10, četr. 5649.10—5656.10, Pariz 221.93 do 222.59, Praga 167.01—168.11, Curih 1104.15 do 1108.11, Trst-Milan 296.12—297.02.

Skupni promet brez kompenzacij 5 mil. Din.

Belgrad, Amsterdam 228.92—229.76, Bruselj 787.87—790.16, Curih 11.45—11.07.45, Newyork 5649.10—5666.10, Dunaj 796.86—798.26, London 275.11—275.93, Pariz 221.93—222.59, Praga 167.11 do 168.11, Trst-Milan 296.12—297.02.

Curih, Belgrad 9.05, Pariz 20.10, London 24.05, Newyork 512.02, Bruselj 71.30, Milan 26.82, Madrid 46.25, Amsterdam 206.85, Berlin 120.45, Dunaj 72.12, Stockholm 137.225, Oslo 187.075, Kopenhagen 187.075, Sofija 8.715, Praga 15.18, Varšava 57.40, Atene 6.65, Carigrad 2.43, Bukarešta 3.055, Helsingfors 12.00.

Vrednostni papirji

Tudi danes je bila tendenca za državne pa-

Zitni trg

Sombor: Oves: bč, srem. 127.4—132.4. Rž: bč, Železn. prompt. 185—140. Ječmen: bč, srem. spomladni 67/68 kg 160—170. Koruza: bč, Železn. prompt. 96—98. Moka: bč, ban, postaja 0 in 00 370—390, 2. 350—370, 5. 305—320, 6. 250—265, 7. 190—205, 8. 180—140. Otrobi: bč, ban, pšenične v julu vr. 87.4—92.4. Tendenca: nelazpremenjena. Promet: skupno 41 vagonov.

Budimpešta, Tendenca: prijazna. Promet: mi- reu. — Pšenica: dec. 10.67, zaklj. 10.67—10.70; marec 11.73—11.90, zaklj. 11.79—11.81. Rž: marec 11.63—11.76, zaklj. 11.68—11.70. Koruza: maj 12.20 do 12.25, zaklj. 12.15—12.32.

Zivina

Dunajski prasični senenj. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsch & Co, Dunaj.) Na trgu je bilo pripeljanih 10.111 prštarjev in 5498 Šperharjev, iz Jugoslavije 8867. Cene: Šperharji najboljši 1.63, I. 1.58—1.62, II. 1.54—1.56, kmečki 1.58—1.65, najboljši 1.75, prštarji 1.30—1.95, najboljši 2.05. Tendenca: čvrsta. Šperharji so se podražili za 2 do 3 groše, prštarji pa so se pocenili za 5 do 10 grošev.

Hmelj

Nürnberg, 15. sept. tg. Danes je bilo na trgu 90 bal, prodanih pa je bilo 120 bal. Kupčevalo se je srednjedobri in prvočrni halleršteinski hmelj po 52—58 mark, nekateri bale tetanskega hmelja pa so bile prodane po 60 mark. Za inozemski hmelj ni bilo kupčja. Razpoloženje je bilo mirno, pojivalo pa se je že večje zanimanje za hmelj.

Šoštani

»Vaški lopov.« V nedeljo 13. septembra je dramatični odsek mestnega gasilnega društva otvoril letosno igralsko sezono z uprizoritvijo »Vaškega lopova«, ljudske igre v štirih dejanjih.

V Skalabu so preteklo nedelje potegnili v zvonik nov zvon. Blagoslovitvene obrede je opravil kuzec Štok g. dr. Karlin ob asistenci številne duhovščine šeške dekanije. Zvonu so kuševali ravnatelj veleškega rudnika Rudolf Češek, posestnik g. Rihter in domača gg. ključarja. Ves slovenskih potekla v prijazno Škale obilo ljudstva.

Smihelska nedelja, dan tombole Prosvenega društva, se hitro bliža. Priskrbite si pravočasno tomboške karte!

Ljutomer

Vodna zadruga za regulacijo Ščavnice in pri tokov se snjuje v Ljutomeru. Preteklo nedelje se je v občinski pisarni vršil počasno obiskan sestanek interesentov. Dva inženjerja od kr. banske uprave, g. Fugina in g. Jug sta navzročila pojasnila blistvo zadruge, nje pravila in sistem. Vsí na vnoči so podpisali pristopno izjavo. Razumljivo, da bo za prepotrebna regulacijska dela nad položico streškov prispevala banovina, a b

>SLOVENEC^o, dne 16. septembra 1931.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 150 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više.
Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjam.

Službeni oglasi

Postrežnica

ki zna tudi kuhati, je od
pol 10 do zvečer na raz-
polago. Ponudbe na upr.
»Slovenca« pod »Dobra
sprizvala« št. 10316.

Dekle

prično in pošteno želi
službo. Je za vsako delo,
zna tudi kuhati. Najraje
gre za hišno. Ponudbe
za upravo »Slovenca«
pod št. 10799.

Predajalka

zmožna pisar poslov in
gospodinjstva, želi na-
meščenja. Ponudbe na
upravo »Slovenca« pod
šifro »Vsestransko upo-
rabljiva« št. 10823.

Službo išče

sedarski in licarski po-
močnik. Naslov se izve
v upravi »Slovenca« pod
št. 10809.

Odvet. sollicitator

starejša, izvežbana, sa-
mostojo moč, želi službo
v odvetniški ali notarski
pisarni. — Ponudbe pod
»Solicitor« št. 10811, na
upravo »Slovenca«.

Službodobe

2 mizar. pomočnika
dobra, in enega vajenca,
sprejme tako Adolf Be-
vec, mizar, Zagrebška c.
Novo mesto.

Sprejmemo čuvaja
Prednost imajo samci,
upokojenci ali invalidi.
Služba stalna. Natančne-
je se poizve v Podmil-
šakovi ulici št. 4, Spod.
Siška.

Učenec se sprejme!
M. Spreitzer, Ljubljana,
elektrogovina, spicerija in
koloniale.

Mi iščemo Vas
Vi pa zopet nasi! Vi išče-
te stalno, dobro plačano
zaposlenje, mi pa zopet
posebno agilne in zanes-
ljive moči za domača de-
la, za potovanje, za vod-
stvo podružnic itd. Mar-
ljivim osebam že nudi
prilika za breskrbno bo-
dočnost. — Ce vprašanju
priložite znamko, dobite
izčrpane informacije pri
tvrdki Berenyi, Osijek.

Kraj. vajenca
sprejme tako Tomšič Da-
niel, Zg. Šiška 144.

14 letnega fanta
zdravega, poštenega in
čedne zunanjosti, sprejme
kantiner. Donise na upr.
»Slovenca« Maribor, pod
»Prednost osiotreti«.

Pletilje

z večletno prakso in zelo
sprejmem navajalka volne,
se sprejme za stalno. Na-
slov pove uprava »Slov.
pod št. 10831.

Plačilna natakarica
prvovrstna, z znanjem
nemščine in s potrebnim
kavčijo se sprejme pri
Košak, Krekov trg 11,
Ljubljana.

Upokojenca
vajenega mizarskih del,
sprejmem v Ljubljani. —
Vrtnarstva zmožen ima
prednost. Stanovanje na
razpolago. Plača po do-
govoru. Ponudbe na upr.
»Slovenca« pod »Stalna
služba« št. 10818.

Pouk
Camernikova
šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36
(Jugo-avto). Prva oblast.
koncessijsirana. Prospeč.
št. 16 zastoni. Pisite ponil.

Gosli poučuje
bivši učitelj konservato-
rija. Studentovska ul. 9-L.

Gojko Pipenbacher
koncessijs. šoferska šola,
Ljubljana. Gospovska cesta
št. 12. — Zahtevajte
informacije.

Dijak-višješolec
želi poučevati dijaka-njo
proti dnevni hrani opol-
dne in zvečr. Informa-
cije: Ekspozitura »Slov.
Novo mesto.

Dijaki
Dijak
z vso oskrbo se sprejme.
Hrenova 19 I. nadstropje.

2-3 dijake
sprejmem na stanovanje
in event. hrano. - Novi
Vodmat št. 12.

Dijaki
Dijak
z vso oskrbo se sprejme.
Hrenova 19 I. nadstropje.

2-3 dijake
sprejmem na stanovanje
in event. hrano. - Novi
Vodmat št. 12.

Bled in Briksen
Pred Škofijo št. 15

priporoča svojo bogato zalogo galerijskega, drobnega in modnega
blaga po najnižjih cenah. — Velika izbira vseh vrst nogavic. D. M. C
in C. M. S. predmetov.

Na dečelo!

Na drobno!

Josip Lavtičar:

Bled in Briksen

Zgodovinska povest iz 17. stoletja.

Od Bohinjske Bele naprej se je dolina tako sli-
snila, da je bil prostor komaj za cesto in za Savico,
ki teče tukaj mimo. Ti soteski pravijo Štene. Šele
po dolgi vožnji so se začele odmikati gore. Vozova sta
obstala pred cerkvijo Matere božje na Bitnjah. Slo-
vela je že takrat zaradi svoje starosti in zaradi romars-
kih shodov ob Marijinih praznikih, posebno v Ve-
likem Šmarinu. Naši popotniki so ogledali cerkev in
pokopališče, na katerem so nekdaj pokopavali mrlje
iz vseh bohinjske doline.

Na Bohinjski Bistrici se je odprla prostorna ravnina,
obdana z visokimi gorami. Oskrbnik Krištof in
lovec Dorn sta Welsbergu razkazovala, kako daleč
segaj briksenška posest. Vladika je iznenaden ogle-
dal velike prostore in pripoznal, da zna ceniti še
zdaj zemljisko vrednost njegove škofije.

Družba je nadaljevala vožnjo proti Bohinjskemu
jezeru in se divila veličastnim planinskim prizorom.
Poleg cerkve sv. Janeza Krstnika, kjer teče Savica
iz jezera, je čakala velika množica ljudi škofovega
prihoda. Miha Popal, župnik iz Srednjih vasi, je podal
škofu posode z blagoslovljeno vodo. Welsberg je
blagoslovil navzoče in stopil v cerkev, zidano v zgod-
njem gotskem slogu in okrašeno s starimi slikami.
Se danes je taka, kakršna je bila takrat. Pravijo, da
so jo zgradili v štirinastem stoletju.

Potem je obiskal škof tudi cerkvico sv. Duha,
oddaljeno skoraj pol ure od sv. Janeza. Slišal je, da

Posetila

Naprodaj

sta dve dobro vpeljani
gostilni in več stavbnih
parcel, ter lepa vila z
večjim vrtom. Več se
poizve v Podmilšakovi
ulici št. 4, Ljubljana VII.

Hiša

enodružinska, z velikim
vrtom v Pobrežju pri Ma-
riboru, Gubčeva c. 5, se
radi preselite takoj po-
cenj prodaja.

Mlin naprodaj

v mestu pri Želez postaji
v zelo prometnem kraju,
za kmečko in trgovsko
mlejetv. Ponudbe na upr.
»Slovenca« pod značko
Promet mlin št. 10812.

Stanovanje

štirisobno, komforntno, v
prvem nadstropju in eno-
sobno podprtih, oddam s
1. novembrom. Sp. Šiška,
Belaška ulica (nova vila).

Stanovanje

štirisobno, komforntno, v
prvem nadstropju in eno-
sobno podprtih, oddam s
1. novembrom. Sp. Šiška,
Belaška ulica (nova vila).

Redka prilika

Gostilna, zelo dobro ido-
ča, staro renomirano pod-
jetje, ki izčeni na leto
okoli 250 hl alkoholnih
pijač, na križišču večih
ulic, z vrtom, z vsem po-
trebnim inventarjem se
zaradi holenj tako prodaja
za ceno 40.000 din. —
Samo resni kupci, nai se
osebno oglaša pri M. Ko-
vačevič, Zagreb, Petrova
ul. 27. Posredovalci iz-
ključeni.

Dežni plašči

Angleški dežni plašči, ki
so stali Din 480, sedaj po
Din 195, prodaja tvrdka

Glásba

Harmonij

lepi, krasen glas, ceno na-
prodaj. Gostilna Bundr, p.
Kamnik.

Dve lepi prazni sobi

privravni za pisarno ali
zdravnika, oddam na Mi-
kloščevi cesti. Pismene
ponudbe na upravo pod
značko »1000« št. 10822.

Razno

staro zlato in srebro kupuje
RAFINERIJA DRA-
GIH KOVIN — Ljubljana,
Ilirska ulica 36, vhod z
VIDOVĐANSKE ceste pri
gostilni Možina.

Dva gospoda

ali 2 gospodični sprej-
mem na dobro domačo
hrano. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 10821.

Na obroke

lahko kupite kar potre-
buje skoraj v vseh več-
jih ljubljanskih trgovinah
s posredovanjem Kreditne
zadruge detajnih trgov-
cev v Ljubljani, Cigaletova
ulica 1 (pri sodniji).

Sode

oljaste in vinske od 100
litrov naprej, v dobrem
stanju brez vonja ponu-
dite tako tvrdki Peter
Šetina, Radeče, Žid. m.

Dnevník

Slovenec
načrtovali
informiran list!

Na drobno!

Obrtne

za knjige se kupuje. Po-
nudbe na upravo »Slov.
pod »Blagajna« št. 10828.

Števila in stavbene parcele

za križišča v celotni
Ljubljani. — Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 10828.

Bukova

drva
popolnoma suha stalno
kupuje fco vagon Ljub-
ljana ILIRIJA dr. z o. z.
Ljubljana, Dunajska c. 46.

Zidarska dela

nove stavbe in hčne popra-
vile solidne in ugode vrš-

Stavbno podjetje

I. Vižintin, Ljubljana

Močnikova ulica 13
(zadaj za vojno bojnico)

Obrtne

za srednje in visoke
stavbe in stavbene parcele

Delavnico

za precizno mehaniko

Na dečelo!

Ljubljana, Kongresni trg št. 4
poleg Obrtne banke

Se priporoča

Ivan Besenčar

Divji kostanj, želod

kupim po najvišji ceni. V.
H. Rohmann, Ljubljana.

Kupujem

krompir, beli in roza, v
vsaki množini, vse vrste

fižola, orehe in vse osta-
le deželne pridelke. Pi-

sme ne ponudite na b.

Hajdin nasl. Zagreb, Vla-
ška 44, tel. inter. 70-68.

Parizarska kolesa

in druga kolarska dela
izvršuje najcenejše Rode
Peter, kolar, Skrjančev,
Radomlje.

Debelo

uskinaste robe

kupite načenele pri tvrdki

A. VOLK, LJUBLJANA

Resavska cesta 24

Telefon 2059

Prodamo Drva, premog
suhu drva

Pogačnik, Bohoričeva